

S

umer

revue pre duchovný život.

OBSAH:

Ročník II.

1942.

Číslo 7.

Cesty. Zvonický: Pred krížom 289. Pius XII.:
Bojovník Pravdy 290. Beňuška: Eucharistické
učenie vo 4. Evanjeliu 294. Müller: Pýtajte
a dá sa vám 306. Zvonický: Ježišovo šarlátové
rúcho 314. Friethoff: Nepoškvrnené počatie 320.
Do výšav 324. Život 327. Literatúra 333.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.
SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.
SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habán, OP; univ. uč. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP; univ. uč. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethöf, OP; univ. uč. prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. uč. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Ján Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Čihák; P. Vojtech Müller, OP; Dr. Pavol Beynarský; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Miloš Chladný Hanuš; JUDr. Juraj Račec; Dr. Ján Mastylak, CSSR; prof. Ján Harania.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
 900 01 Trenčín 116.

Časopis vychádza prvýho každého mesiaca okrem úradných dovoleniek dňa do 5. v mesiaci. Predplátne na rok 2000 Kč. Pobožníci a študenti 25 Kč. Pre predplatiteľov z Česka a SR: Číslo účtu revue Smer 6181.

SŮKROMNÝ VÝTLAČOK posielame tým smeristom, ktorí nám získali aspoň piatich nových odberateľov. Ak by vám tento výtláčok patrila a nedostali ste ho, ráčte nám láskavo napísať.

Zmeny adresy. Cez prídavný viaceri čitatelia zmenili svoj pobyt. Ráčte nám zavčas oznámiť zmenu adresy, zamedzíte takto nerozumenia na pošte a v administrácii.

Modlitby svätého Tomáša Akvinského. Zakrátko rozpošleme svojim čitateľom slovenský predklad niektorých modlitieb svätého Tomáša Akvinského. Bude to novinka v našej duchovnej spisbe, lebo modlitby Anjelského učiteľa u nás sú málo známe, a sú to naozaj vznešené prejavy hlbokkej mystickej duše svätcovej. Buďú to modlitby pre súkromnú pobožnosť našej inteligencie.

Študenti. Už ste zasa o jednu triedu vyššie. Vidíte, takto ide celý život; vždy napred, vždy vyššie, život nevie stáť. A hádam už mnohí z vás vedia, že krídla na stály let k vznešenému ideálu dáva len Pán Boh. Sami sme slabí, krebkí, nevytrvalí. A v živote narázite na mnohé ptekážky, hádam s napnutím všetkých budete sa prebijať životom. A na to sa musíte pripraviť, s tým musíte už teraz rátať. SMER vám chce v tom pomôcť! Chce presadiť vašu dušu do takej ži-

Gorazd Zvonický.

PRED KRÍŽOM.*)

Kadidlo strastí už-už prehorelo...

Na tmavom kríži pribitý môj Pán,

diadém z tŕňov korunuje čelo

a krv sa sráža kolo rán...

Zranené slnko ešte nedotlelo

na vatre zrady, nerestí a slín...

Odpusť im, Otče, vierolomné dielo:

necítia príboj vlastných vín.

I čaša žlče s octom dokypela.

Na ústach drábov nalomený smiech...

Kto vlastne otvoril bok Spasiteľa...?

Viem: Jeho láska a môj hriech!

Na Povýšenie svätého kríža (14. septembra).

Bojovník Pravdy.

Jeho Svätosť Pius XII.

Dominik na štúdiách.

Veru, keďže milosť neničí prirodzenosť, ak ju oživuje a posilňuje, poddávajúc ju nevystihnuteľným zámerom, ktoré nebesá chcú, keďže nebo určuje a riadi všetko, čo sa deje a prihádza vo veľkom aj malom svete, ktorým je človek, keďže na tom istom konáriku jeden kvet je krajší ako druhý, či bude čudné, že Dominik, jeden z troch synov otca Felixa Guzman a matky Janky z Azy, ktorého Boh určil pre veľké veci, dostal takú výsadnú povahu, aby mohol vykonať zázračné práce, ku ktorým ho Boh volal?

Do tejto talie, zrodenej v španielskej Calaroge roku 1170 a rastúcej v ovzduší hôr Starého Kastílska a pri šumivých čistých vodách Duera, bol vliaty s hrdinskou odvahou a statočnosťou, akú mali kresťanskí obrancovia proti maurským vpádom, spolu žiar ducha, ktorý budúce pokolenia budú obdivovať u svätého Ignáca z Loyoly a u svätej Terézie Ježišovej.

Nebudem pripomínať tituly z pokrvenstva ani veľkosť feudálneho hradu, ale budem chváliť vynikajúcu nábožnosť a ctnosti, ktoré obklopovaly Dominikovu kolísku, a starostlivosť veľmi nábožnej matky, ktorá v tomto treťom plode svojho života, ktorý si túžobne od neba vyprosila, živila a pestovala materinským mliekom — slovami a úsmevom svojej lásky — zárodky, predzvesti dobroty a svätosti, ktoré milosť pri svätom krste zasiala do duše jej dieťaťa. Či nevidela vo sne svoje dieťa ako pochodeň, zapalujúcu celý svet, alebo ako hviezdzu, žiariacu na nebi?

Pomlčím aj o nábožnom duchu jeho starších bratov: Antona, ktorého úctivo prijme chrám svätého Jakuba medzi svojich kanonikov, priateľa chudobných a chorých, a Manesa, ktorý v rúchu Bratov kazateľov zúčastní sa na Dominikových námahách a bude s ním uctievaný na oltári spolu s matkou Jankou z Azy.

Môj pohľad sa sústreďí na malé dieťa veľkých zámerov božích, v ktorom s rokmi bude rásť nielen telesná a duševná sila, ale aj nežnosť, milosť a duch múdrosti a opatrnosti, naplnenej prostotou, ktorú Boh dáva maličkým. V tomto duchu premôže vrenie svojej mladosti a nástrahy kľičiacich vášní hneď v prvých výzstvách, ktoré dušu robia súcou získať najslávnejšie a najfažšie triumfy.

Mladíci, ktorí ma počúvate, hrdí na žiar svojej krvi, ktorý vám dodáva odvážnosti a ženie vás na všetky cesty, do zábavných hier aj do štúdia posvätnej alebo svetskej vedy, ktorí sa sebe cítite horúcu mladosť Dominika Guzmána, poďte, uvažujte o tomto anjelskom mladí-
ovi!

Má Pánovo meno (Dominus: Dominicus), pochádza z otcovského domu a v Gumiel d'Izan, ďaleko od bedlivého matkinho oka, v škole svojho strýčka, arcikňaza, získava spolu s cvičením v nábožných úkonoch prvé základy učenia, ktoré mu otvorí brány biskupského ústavu Palencii, vychýreného aténea, kde sa vyučujú všetkým umeniam a posvätným vedám. Vzdialený od rodičov vie, že nie je vzdialený Boha a že svätý strach pred Bohom je potok múdrosti. Vie, že za neho vznášajú sa nebu vzdychy jeho svätej a starostlivej matky, dobre vie, že usilovné štúdium je istá bráňa a pancier čistého srdca, v ktorom si drosť so záľubou stavia príbytok.

Závidíte krásu mladému mužovi, ktorý menepokojnými povahami svojich spolužiakov

na vysokých školách písomníctva, filozofie a ostatných vied a slobodných umení nestráca jas svojho živého pohľadu a zachováva si príjemnosť duše aj mravov, ktorá sa celý život javí na jeho jasnej, usmievavej tvári a prifahuje k nemu každého, kto sa s ním stretáva.

Dominik od pätnásteho roku po päťadvadsiaty rok — stojac na prahu života a v kvitnúcim čase nežnosti, v ktorom sa neupevňujú len telesné sily a schopnosti, lež aj duch sa vyvíja a dychtivejšie a s väčšou dravosťou preniká do rozličných, príjemných odborov vedenia a vniká do štúdia sveta, človeka a Boha — utvrdzuje v sebe nádejný mladický zápal mužnými rozhodnutiami a rieši otázku života, usmerňuje ho k vznešenému cieľu, pre ktorý sme zrodení: „Usilujte sa dosiahnuť lepšie dary.“¹

No všetci nepočujú toto slovo, všetci necítia vo svojej mladosti krídla orla, ktorý sa vznáša k vrcholcom a vo výšave prikrých alpských skál číhá na korisť a nasýti sa ňou v hlbocizných údoliach.

Nábožný mladík videl, že srdce sa neupokojuje štúdiom slobodných umení a že nad ľudským umením, ktoré študuje a napodobňuje prírodu, zdvíha sa a týči umenie nadľudské, ktoré napodobňuje Boha a nás robí dokonalými a svätými, ako je nebeský Otec, ako je dokonalý jeho jednorodený Syn, ktorý sa nám pripodobnil, aby sme sa my stali podobní jemu.

To je umenie svätých a svätosti.

Dominik uzrel vo svojom mužnom rozhodnutí: stane sa sluhom Božím. Umŕtvovaním tela získa nové sily, aby sa viac mohol venovať svojej duši: nič nebude prekážať jeho štúdiu. Jeho rozum a vôľa zdokonaľovaním budú sa viac a viac povznášať a sjednocovať v Bohu a v Kristu. Radosť z vedenia nechromí jeho duchovný život. Povinnosť a úspechy

¹ 1 Kor. 12, 31.

v štúdiu tak premení a využije, že ho privedú ku vlastnému posväteniu a znamenite mu pomôžu v príprave na kňazstvo.

Nenašiel som, kto bol vodcom jeho duše na univerzite v Palencii; jeho vodca a učiteľ bol sám Duch Svätý, ktorý mu hovoril z Písma svätého a s vedou zjavenej Pravdy učil ho aj múdrosti duchovného života. Uspokojil sa čímým bádáním vo viere? Alebo či neštudoval, aby si z viery urobil dušu svojej duše, život svojho života, pochodeň svojej lásky pre Boha a pre bratov, znak a tvar svojho diela, hviezdu svojej cesty? Nie, nebol z tých súčasných študentov, ktorí odlučovali rozum a srdce a sklonení nad svätými knihami, ostávali neciteľní k žiaru, ktorý z nich sálal.

Na štúdiách v Palencii, v prvom to období života, Dominik je Dominikom: muž zrelý, pevného smýšľania a nezdolnej vôle, ozbrojený ako hrdina, milý ako dieťa. Kladie základy pre vlastnú budovu, pripravuje sa na kňazstvo a zasväcuje sa do činnosti, do bojov a budúcich víťazstiev. V čase biedy a hladu, ktoré vypukly v tomto meste a chudobných a úbohých priviedly do veľkej núdze a nešťastia, v tomto žalostnom položení láskavý študent z Calarogy cítil, že mu srdce puká. Čo však mohol urobiť proti metle všeobecného hladu? Podľa príkladu svätých pamätal na najvznešenejší prostriedok, na Kristovu lásku, ktorá prevyšuje všetko poznanie a rmúti sa s trpiacimi, na údiv svojich spolužiakov a profesorov predal drahocenné školské knihy, ktoré si draho zadovážil a ktoré ešte sám obohatil dômyselnými poznámkami. Predal ich, aby za získané peniaze chudobným a úbohým kúpil denný chlieb.

A bol by predal aj sám seba, aby vykúpil z maurského zajatia brata istej chudobnej ženy, keby Božia ruka nebola iným spôsobom vyslobodila zajatého úbožiaka.

Eucharistické učenie vo 4. Evanjeliu.

Dr. Pavol Beňuška.

Keď skúmame štvrté Evanjelium a hľadáme svedectvo, ktoré nám môže dať o Eucharistii, zaráža nás, že nezmieňuje sa o jej ustanovení. Prekvapuje to tým viacej, že podáva obsirne posledné dojímavé poučenia Ježišove, venuje viacej miesta poslednej schôdzke Majstra s učeníkmi.¹ V 13. hlave zmieňuje sa o poslednej večeri pred veľkonočnými sviatkami, o zrade Judášovej; stretáva sa tu teda s tradíciou synoptických Evanjelií. Pozná istotne aj podanie synoptikov o ustanovení Eucharistie, a predsa sa o tejto takej dôležitej udalosti nezmieňuje. Prečo?

Mnohí pokúšali sa vysvetliť toto premlčanie štvrtého evanjelistu. Dnes temer obecné sa uznáva, že úmyselne tak urobil, lebo — tento dôvod zdá sa byť najzávažnejší — štvrté Evanjelium je dielo viacej náukové ako životopisné, a podanie o ustanovení Eucharistie neposkytovalo mu už dajaký nový námet, ktorým by bol mohol rozšíriť aj tak obsažné učenie o Eucharistii, podané vo štvrtej hlave. Tým viac mohol vynechať opis ustanovenia, lebo ho priniesli už synoptici a v čase, v ktorom písal Evanjelium, Eucharistiu slávili ako ustanovizeň Ježišovu.

Štvrtý evanjelista poznal teda Eucharistiu a venuje jej náukovému výkladu jednu z najdôležitejších hláv svojho Evanjelia, štvrtú hlavu. Katolícki exegéti všetkých vekov² tvrdili, že text šiestej hlavy o chlebe života vzťahuje sa na Eucharistiu. Malé vybočenie z tejto tradičnej línie nastalo iba v alegorickej škole alexandrijskej Klementa a Origena. V teraj-

¹ 13.—17.

² Ruch, Eucharistie, Dict. V, stĺp. 990, spomína až 30 cirkevných Otcov.

šom čase nielen katolícki autori, ale aj mnohí nezávislí exegéti zostávajú verní tomuto výkladu a tvrdia, že aspoň čiastku rozhovoru šiestej hlavy treba vykladať v eucharistickom smysle. Rozchádzajú sa, keď ide o presnejšie určenie, či treba text celej hlavy chápať v smysle eucharistického učenia, alebo iba určitú čiastku, počnúc veršom 48., prípadne 51.³ Popri týchto mienkach zápasí o prívržencov stanovisko, že celý text treba vysvetľovať v smysle symbolickom. „Kristovo telo a krv Kristova, hovorí napr. Goguel,⁴ sú iba alegoriou ducha, a obrad, v ktorom veriaci prijímajú Kristovo telo a krv Kristovu pod spôsobmi chleba a vína, je iba symbol, ktorý vyjadruje úzke spojenie veriaceho s Kristom.”

Keďže takto rozchádzajú sa mienky autorov, načim prebrať celý text a určiť jeho smysel.

Prisľúbenie Eucharistie.

Ježiš, rozpráva evanjelista, odobral sa na druhý breh mora Tiberiadskeho a veľký zástup išiel za ním, lebo videl zázraky, čo Ježiš činil. Bližila sa práve Veľká noc.⁵ Aby sa nasýtil tento veľký zástup, v ktorom bolo asi 5000 mužov, Ježiš učinil zázrak: z piatich chlebov a dvoch rýb mohol jesť každý dosýta.⁶ Nadšený ľud chcel ho vyhlásiť za kráľa, preto Ježiš uchýlil sa na horu sám.⁷

Večer učeníci vstúpili na loďku, aby preplávali more. Keď sa už sotmelo, videli kráčať Ježiša po mori a približovať sa k nim.⁸ Na druhý deň ľud hľadal Ježiša; našiel ho na druhej strane.⁹ Pýtajúcemu sa zástupu Ježiš odpovedal: „Hľadáte ma nie preto, že ste videli zá-

³ Porov. Batiffol, spom. dielo, str. 79—80.

⁴ Spom. dielo 280.

⁷ Verš 14.—15.

⁵ Verš 4.

⁸ Verš 16.—21.

⁶ Verš 5.—13.

⁹ V. 22.—25.

zraky, ale preto, že ste jedli z chlebov a nasýtili ste sa."¹⁰ Neschvaľuje toto počínanie ľudu, ktorý dychtí po pokrme pomíňajúcom, ale povzbudzuje ho, aby si obstaral pokrm života večného, ktorý dá Syn človeka.¹¹ Ale poslucháči ako by nechápali; myslia iba na skutky a pýtajú sa: „Čo máme robiť, aby sme konali diela Božie?“¹² Dielo Božie, hovorí im, je to, aby verili v toho, ktorého Boh Otec poslal.¹³ Ľud žiada znamenie, aby uveril, ako by nestačil včerajší zázrak rozmnoženia chleba. Pripomína zázrak manny, chleba s neba, ktorý dostali izraeliti na púšti.¹⁴ Môže im Ježiš urobiť taký zázrak, dať im taký chlieb a tak vzbudiť v nich vieru? — Židia sa domnievajú, že Ježiš nebude môcť odpovedať. On však nad mannu postaví pravý chlieb s neba, „ktorý dáva Otec nebeský a ktorý dáva život svetu“.¹⁵ Zástup pýta, aby sa mu dostalo takého chleba, preto Ježiš bližšie určuje tento dar: „Ja som chlieb života; kto prichádza ku mne, nebude lačnieť a kto verí vo mňa, nikdy nebude smädiť.“¹⁶ A sťa výčitku poznamenáva, že židia ho poznajú; videli zázraky, a predsa neuverili. Potom zdôrazňuje, že jeho poslanie je plniť vôľu Otca nebeského.¹⁷

Ježišove slová „Ja som chlieb, ktorý s neba sostúpil“ vzbudia pohoršenie u židov, ktorí poznajú jeho pozemský pôvod.¹⁸ Ježiš zarazi ich mrmlanie a opäť zdôrazňuje, že Otec je ten, ktorý prifahuje k viere. On dáva intímnejšiu náuku.¹⁹ A zase vracia sa k hlavnej téme: „Ja som chlieb života. Vaši otcovia jedli na púšti mannu a pomreli. To je chlieb, s neba sostupujúci, aby, ak z neho niekto je, nezomrel. Ja som chlieb živý, ktorý som s neba sostúpil. Kto bude jesť z toho chleba, bude žiť na veky.

¹⁰ V. 26.

¹¹ V. 27.

¹² V. 28.

¹³ V. 29.

¹⁴ V. 30.—31.

¹⁵ V. 32.—33.

¹⁶ V. 34.—35.

¹⁷ V. 36.—40.

¹⁸ V. 41.—42.

¹⁹ V. 43.—47.

A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo (dané) svetu na živobytie.”²⁰

Židia nechápu a pýtajú sa ho, ako môže dať svoje telo za pokrm. Ježiš necúva, neodvoláva, ale ešte dôraznejšie opakuje to, čo tvrdil: „Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe života. Kto je moje telo a pije moju krv, má život večný, a ja ho vzkriesim v deň posledný. Lebo moje telo je naozaj pokrm a krv moja je naozaj nápoj. Kto je moje telo a pije moju krv, prebýva vo mne a ja v ňom. Ako mňa poslal živý Otec a ja som živý skrze Otca, tak i ten, kto mňa je, živý bude skrze mňa. Toto je chlieb, ktorý s neba sostúpil, nie ako otcovia (vaši) jedli mannu a zomreli. Kto je chlieb tento, živý bude naveky.”²¹

Učenie toto povedal Ježiš v Kafarnau²² v synagoge. Mnohí z učeníkov sa pohoršili nad touto „tvrdou rečou”. No on nič neodvoláva a hovorí: „Toto vás pohoršuje? Čo bude vtedy, keď uzriete Syna človeka, vystupujúceho tam, kde bol predtým? Duch je, čo oživuje, telo nič neosoží: slová, čo som vám ja hovoril, sú duch a život. Ale sú daktorí medzi vami, ktorí neveria.”²³ Nato mnohí z učeníkov odišli od neho; Peter však vyhlásil v mene dvanástich, že títo zostanú mu verní, lebo on má slová života večného, a oni uverili, že je Kristus, Syn Boží. No Ježiš smutne poznamenáva, že aj z nich jeden ho zradí.²⁴

²⁰ V. 48.—51.

²¹ V. 52.—58.

²² Očíslovanie veršov v slovenskom preklade, vydanom SSV (III. vyd., Trnava, 1936), je odlišné od vydání iných napr. E. Nestle, *Novum Testamentum graece et latine* (Stuttgart, 1930), alebo tiež Crampon, *La Sainte Bible*, Paris, 1928. Slovenské vydanie vojtešské označuje ako verš 60.: „Toto povedal v synagoge, keď učil v Kafarnau.” Tú istú vetu Nestle i Crampon označujú ako verš 59. Označenie slovenského prekladu shoduje sa s očíslovaním Vulgáty.

²³ V. 59.—65.

²⁴ V. 66.—72.

Náhľady kritikov.

„Táto slávna stať“, píše Réville, „zdanlivo obsahuje také hrozné protirečenia medzi spiritualistickými tvrdeniami veršov: 29, 36, 40—47 (spása vierou), 35 (život prisľúbený tomu, čo prichádza k Ježišovi, nie tomu, čo je chlieb), 63 (jedine duch dáva život), a materialistickými tvrdeniami veršov 51—58 (musíme jesť Kristovo telo a piť krv Kristovu, aby sme mali život večný), že sa naň odvolávali s podobnou verovou stúpeni aj spriritualizmu, aj eucharistického realizmu.“²⁵

Niektorí kritici chceli rozriešiť toto zdanlivé protirečenie tak, že zapierali jednotu celého rozhovoru. Už v r. 1893 nemecký liberálny kritik Spitta²⁶ a po ňom Andersen²⁷ tvrdil, že odsek veršov 51—59 je pridaný, vsunutý. Ich mienku najnovšie zastáva E. von Dobschütz.²⁸ Podľa nich odsek 51—59, ktorý má smysel eucharistický, nijako nemožno zaradiť do celej state, nemožno ho uviesť do súladu nielen s tým, čo predchádza, ale ani s učením štvrtého Evanjelia. Náznaky, ktoré podľa Spittu označujú túto interpeláciu, sú: Verš 25. a 29. si protirečia vzhľadom na miesto, na ktorom bola reč prednesená, hoci nič v texte neoznačuje, že miesto sa zmenilo. Ďalej verš 60. a nasl. zle sa pripojujú na verše 51—59, a zasa dobre sa chápu v súvislosti s časťou 47—50. Poznámka v. 61. sa síce môže vzťahovať na v. 52., ale taktiež aj na v. 41. No, najhlavnejší

²⁵ Spom. dielo 62.

²⁶ Die urchristlichen Traditionen über Ursprung und Sinn des Abendmahls, str. 216—221.

²⁷ Zu Joh. 6, 51b ff., v časopise Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde des Urchristentums, 1908, str. 163—164.

²⁸ Zum Charakter des 4. Evangeliums, v časopise Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche, 1929, str. 163.

náznak je, že v. 63. nemožno uviesť do súladu s učením v. 51.—59. Táto časť²⁹ bola vpísaná a to preto, aby celú reč prispôsobila eucharistickému obradu, slávenému v čase, v ktorom sa uskutočnilo konečné vydanie Evanjelia.

Proti tomuto stavia sa väčšina kritikov, ktorí vyzdvihujú „logické stupňovanie, ľahko poznateľné“,³⁰ postupný rozvoj tej istej myšlienky.³¹ V prospech hodnovernosti hovorí aj slovník, vetná štruktúra³² a živý sloh štvrtého evanjelistu, striedanie otázok a odpovedí. Preto správne hovorí Réville, že hypotézy, čo stavajú sa proti hodnovernosti odseku 51—59, chcely by ľahko vyhnúť problému.³³

Pre tieto dôvody dnes už aj nezávislí kritici pohrdavo sa vyslovujú o teóriách Welhausena, ktorý rozlišoval dve vrstvy: pôvodný spis (Grundschrift) a neskoršie prídavky.³⁴ Trvalo sotva dvadsať rokov, čo W. Bauer mohol napísať: „Dass die quellenanalytische Methode ihre Glanzzeit hinter sich hat.“

Ani Spittove dôvody neobstoja. Nie je protirečenie medzi veršami 25. a 59., lebo evanjelista nehovorí, že reč začala na brehu jazera; len pripomína, že zástup, ktorý hľadal Ježiša, našiel ho na druhej strane jazera. Stretnutie mohlo sa stať v meste; možno pripustiť, že celá reč nebola na jednom mieste, mohla sa začať mimo synagogy a skončiť vnútri, v synagoge.³⁵ Verš 60. a nasl. celkom dobre sa zapojujú na

²⁹ V. 51.—59.

³⁰ Réville, spom. dielo, str. 63.

³¹ „Odstrániť v. 51.—59., hovorí Msgr. Ruch, značí dokaličiť reč, učiniť v nej ozajstnú diery, zastaviť vývoj myšlienky. Nijaký rukopis, nijaký starý svedok nevynecháva tento odsek.“ Iný príklad pekného vystupňovania je v 4, 1—42.

³² Porov. Réville, spom. dielo, str. 63.

³³ Porov. Réville, spom. dielo, str. 62.

³⁴ Das Evangelium Johannis, Berlin, 1908, str. 33, 119.

³⁵ Ruch, stĺp. 994.

odsek 51—59, ako to hneď vysvetlíme. A výpoveď v. 63., zaiste zarážajúcu, treba chápať ako takú, čo chce varovať pred hrubým chápaním eucharistického prijímania.

Jestvuje teda vzájomný súvis medzi jednotlivými odsekmi celej reči. Viďme bližšie jej myšlienkovú náplň vzhľadom na eucharistické učenie.

Význam textu.

Zázračné nasýtenie³⁶ zástupu istotne samo osebe nemá ani len náznak o Eucharistii. I keď vo v. 11. niektoré výrazy, ako: vzal chleby, vďaky vzdával, rozdával, upamätávajú na opisy poslednej večere, nemožno klásť dôraz na tieto podrobnosti. Zázračné rozmnoženie chleba však je skutočnosť, ktorá pripravuje mysle, aby prijaly sľub iného pokrmu skutočného, zázračného, stáleho, ktorý im Ježiš hodlá dať. Ježiš mohol mať na mysli tento pedagogický postup, aby takto pripravil mysle svojich poslucháčov na prijatie ťažkého učenia o chlebe života, ktorý je on sám.³⁷

I zázrak chodenia po vode³⁸ možno chápať v tej istej funkcii. Ježiš dokázal týmto, že je pánom zákonov prírody, že nie je podriadený zákonu príťažlivosti, že môže vymaniť svoje telo z podmienok hmoty. Takto poslucháčom uľahčuje prilipnúť k učeniu o tajomnom pokrme, ktorý môže dať iba všemohúci vládca prírody.³⁹

Keby odsek 22—51 stál osamote, bez súvisu s tým, čo nasleduje, celkom dobre by sa mohol vzťahovať na osobu a poslanie Krista, ktorému poslucháči majú veriť. Ježiš odporúča pokrm, ktorý trvá do života večného,⁴⁰ miesto manny Otec dá im pravý chlieb s neba;⁴¹ a tento chlieb

³⁶ V. 1.—15.

³⁷ Porov. Ruch, spom. dielo, stĺp. 901.

³⁸ V. 16.—22.

⁴⁰ V. 27.

³⁹ Tamtiež, stĺp. 992.

⁴¹ V. 32.—33.

života je sám Ježiš.⁴² Keď tento budú jesť, nebudú nikdy lačniť. Isteže tieto slová možno chápať vo všeobecnosti, myslieť na dary, — vieru, milosť, učenie, — ktoré Ježiš dáva, prípadne na najväčší dar: jeho vtelenie. No keď si uvedomíme, že jestvuje vzájomný súvis medzi myšlienkovým postupom celej reči, že celá reč je z jednej ruky, ťažko myslieť, že myšlienka Eucharistie by tu nemala miesta.⁴³ Loisy⁴⁴ vidí v manne obraz Eucharistie. Toto, hádam, predbieha to, čo bude nasledovať. Tu sa hovorí, že aj Ježiš je chlieb s neba ako bol pokrm na púšti. „Eucharistia nie je vylúčená, ale ani nie je formálne predstavená.“⁴⁵ Možno uzatvárať s Msgr. Ruchom, že Ježiš vychádza z hmotného chleba, aby sa vždy bližšie priblížil k Eucharistii.

Eucharistický smysel odseku 51—58 nemožno zaprieť.⁴⁶ Tento výklad má za sebou, ako sme už spomenuli, temer celú tradíciu a aj väčšinu kritikov súčasnej doby. Ježišove slová znejú presvedčivo a dôrazne: „Chlieb, ktorý ja dám, že moje telo, vydané za život sveta.“ Sotva si možno priať jasnejšie vyjadrenie eucharistického realizmu, ako je v týchto slovách: „Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život, lebo moje telo je naozaj pokrm a krv je naozaj nápoj. Kto je moje telo a pije moju krv, prebýva vo mne a ja v ňom.“ Aj Ježišovi poslucháči chápali tieto slová v realistickom smysle a preto sa pohoršovali, hovoriac: „Tvrdá je to reč.“ A Ježiš necúval, nič neopravoval zo svojich výrokov; práve naopak, až štyri razy opakoval slovo „jesť“. Výraz „jesť telo“ v semitskom jazyku, v Biblii buď treba brať doslovne

⁴² V. 35.

⁴³ Porov. Goossens, spom. dielo, str. 234.

⁴⁴ Le quatrième Evangile, str. 443—444.

⁴⁵ Ruch, tamtiež, stlp. 993.

⁴⁶ Porov. Batiffol, spom. dielo, str. 82.

alebo v prenesenom význame: robiť prikorie niekomu, obviňiť, zlorečiť.⁴⁷ Súvis povie, či sa tento výraz má chápať v smysle pôvodnom alebo v prenesenom. A tu Ježiš nehovoril, že načim mu zlorečiť, aby sme mali život, ale treba jesť jeho telo. Konečne súvzťažný výraz „piť“ len potvrdzuje realistický výklad. Keby sa takto nechápal význam Ježišových slov, ale v symbolickom smysle, ozaj by to bola reč veľmi záhadná; divno by znely Ježišove prirovnania.

Ale Ježiš žiadal jesť svoje telo, piť svoju krv, lebo taká bola skutočne jeho vôľa, a takýto pokrm a nápoj sľubuje svojim. Jeho telo je naozaj pokrm, ktorý sa skutočne požíva a dáva život. Nikdy podobné výrazy sa nepoužívaly, aby sa nimi naznačilo, že dajaké učenie živí rozum. Ale výrazy sú jasné, keď sa berú v eucharistickom smysle, kde telo Kristovo je skutočne pokrm, ktorý sa požíva a ktorý živí.

Zaujímavý je aj výraz: „Kto je moje telo a pije moju krv, prebýva vo mne a ja v ňom.“⁴⁸ Keď štvrtý evanjelista chce vyjadriť jednotu, ktorú utvára viera medzi veriacim a Kristom, používa iné metafory, ako „prísť k nemu, byť ním pritiahnutý“.⁴⁹ Keď však rozpráva o jednote užšej, intímnejšej, osobnejšej, používa výraz „prebývať“.⁵⁰ A Eucharistia práve má za následok túto intímnu jednotu, jej požívaním vstúpi Ježiš do veriaceho, a preto tento výraz „prebývať“ je veľmi dobre volený na vyjadrenie sviatostnej prítomnosti.

Takto to chápali aj Ježišovi poslucháči, preto postavili sa proti tejto „tvrdej reči“. A k

⁴⁷ Porov. Ruch, tamtiež, stĺp. 999. Autor cituje tieto texty: Job 19, 22; žalm 27, 2; 31, 31; Mich. 3; Eccle., 4, 5; Gal. 5, 15.

⁴⁸ V. 56.

⁴⁹ Príklady: 5, 40; 7, 37—39; 1, 12.

⁵⁰ Ján 14, 23; 15, 4, 9; 1 Ján 2, 6.

Ježiš skutočne rozprával iba v metaforách, ako to tvrdí Goguel,⁵¹ vtedy tu mal príležitosť vysvetliť svojim poslucháčom a opraviť ich mylný úsudok.⁵² Ak Ježišove slová „jesť Kristovo telo a piť krv Kristovu“ nemajú sa chápať v realistickom smysle, ak chcel vyjadriť iba jednotu, čo spojuje veriaceho s ním, tak treba priznať, že použil preto veľmi nevhodné, priamo záhadné výrazy.

Nikdy také výrazy, také obrazy nevyjadrujú to, čo im chcú pripisovať daktorí kritici: „Telo Kristovo, čo veriaci prijímajú v Eucharistii, je „logos“, večný a božský pokrm duší, ktorý im dáva nesmrteľnosť.“⁵³ Istotne, účinok Eucharistie je aj mystické, skutočné spojenie veriaceho s Kristom; Eucharistia je božský pokrm duše. Ale prečo? Odkiaľ toto spojenie? Evanjelista udáva príčinu: Lebo v nej prijímajú Kristovo telo a Kristovu krv. Takto uvádzajú Ježiša do svojej duše, od neho dostávajú život, život večný; ako Ježiš žije v Otcovi, tak veriaci je živý skrze Ježiša, keď ho požíva v Eucharistii. Ježiš je v ňom a dáva mu záruku zmŕtvychvstania pre život večný.

Všetko smeruje k záveru, že treba túto časť 51—59 vykladať v smysle eucharistického realizmu. Taký je prirodzený význam Ježišových slov, a každý iný výklad nenarušuje len postupný vývoj celého rozhovoru, ale pripisuje slovám takú skutočnosť, ktorá sa inými obrazmi dá oveľa ľahšie vyjadriť.

⁵¹ Spom. dielo 207—208.

⁵² Stačí pripomenúť, ako Ježiš vysvetľuje vtedy, keď učeníci ho zle chápú: Ján 4, 32—34; 6, 32—35; 8, 21—23; 32—34, 39—44. Mat. 16, 6—12; 19, 24—26. Ale keď dobre chápú, neodvoľáva, lež opakuje ešte dôraznejšie: Ján 6, 41—44, 46; 8, 56—58; Mat. 9, 2, 5, 6.

⁵³ Réville, spom. dielo 64.

Napokon možno ešte uviesť aj to, že v dobe, keď štvrté Evanjelium bolo zostavené, kresťanská Eucharistia sa slávila v Cirkvi. Čitatelia zaiste chápali tieto slová v realistickom smysle. Keby nemal byť taký význam týchto slov, istotne autor by bol upozornil, ako ich treba chápať. Naostatok oveľa záhadnejšie by bolo, že štvrté Evanjelium nerozpráva o ustanovení Eucharistie, keby nebolo tejto náhrady jej prisľúbenia.

Eucharistickú náuku štvrtého Evanjelia možno takto shrnúť:

Eucharistia je chlieb s neba, chlieb živý, chlieb, čo dáva život. Tieto výrazné a obsažné slová označujú nadprirodzený účinok eucharistického obradu. Život, ktorý Eucharistia dáva, je život duše; jej požívaním duša sa rozvíja a bude žiť a rozkvítať naveky. Ba jej účinky budú siahať aj na telo, lebo je nielen pokrmom pre dušu, ale i zárukou vzkriesenia tela. „Kto je moje telo a pije moju krv, má život večný a ja ho vzkriesim v posledný deň.”⁵⁴

A prečo Eucharistia má tieto mimoriadne účinky? Lebo tento živý, skutočný chlieb, tento chlieb života je sám Ježiš, jeho telo a jeho krv, jeho telo, vydané svetu na živobytie.⁵⁵ Tu autor naráža na krvavú Ježišovu obeť na kríži. Nielen Ježišova smrť je tu označená; Ježiš hovorí o smrti „pre život sveta”. Tento výraz nám pripomína opisy poslednej večere.⁵⁶ Či možno uzatvárať, že aj v týchto slovách ako aj v opisoch poslednej večere hovorí sa i o Eucharistii i o smrti? Tento výklad nie je vylúčený. Ježiš obetoval sa na kríži; ale v Eucharistii dáva, obetuje svoje telo pre spásu ľudí.⁵⁷

⁵⁴ 6. 54.

⁵⁵ 6. 51.

⁵⁶ Luk. 22, 19—20; 1 Kor. 11, 24—25.

⁵⁷ Batiffol, spom. dielo, str. 84; vylučuje z v. 51. narážku na Eucharistiu.

V Eucharistii dáva sa Ježiš, intímne spojuje sa s prijímajúcim. Toto spojenie podobá sa Ježišovej jednote s Otcom.⁵⁸ Eucharistia je vznešenejší pokrm ako manna. Manna udržiavala iba telesný život izraelitov, Eucharistia je ozajstný pokrm pre dušu. Manna nezaručovala nesmrteľnosť, kým Eucharistia, duševná strava, je záruka na vzkriesenie tela.

Niektorí kritici,⁵⁹ odvolávajú sa na v. 63.: „Duch je, čo oživuje, telo nič neosoží; slová, ktoré som vám ja hovoril, sú duch a život“, tvrdia, že Ježišove slová netreba chápať v realistickom smysle. Štvrté Evanjelium, Evanjelium vteleného Slova nemôže tvrdiť bez proti-rečenia, že telo nič neosoží. Ak by sa takto mali chápať Ježišove slová, ako to mnohí protestantskí kritici myslia, prečo potom mnohí z Ježišových učeníkov odišli? Prečo mu vyčítali „tvrdú reč“?

Ježiš sa tuná ohradzuje proti masívnemu, príliš hmotárskemu chápaniu svojich slov. Isteže je tu reč o Ježišovom tele ako aj v predošlých veršoch. Ak niekto chce mať život, musí požívať, prijímať telo Syna človeka. Ale telo samo osebe, také, aké vidno u človeka, nie je zdroj života, najmä nie života nadprirodzene duchovného, večného. Iba duch, ktorý je skrytý v tomto tele, ktorý oživuje Ježišovo telo, môže dať život; to je prvok životodarný. Takto evanjelista zachycuje celkovú osobu Kristovu, jeho človečenstvo aj jeho božstvo. Pokrm, ktorý Ježiš sľubuje, nie je len telo, ale aj duch, božstvo, ktoré je v Kristovi: tento pokrm je skutočnosť duchovná, oživujúca. Ježiš nič neodvoláva z toho, čo povedal, len vysvetľuje.

⁵⁸ 56—57.

⁵⁹ Réville, spom. dielo, str. 67; Goguel, spom. dielo, str. 207.

Pýtajte, a dá sa vám.

Dr. Inocent Müller, OP.

Svätí Otcovia učia, že modlitba je pýtanie potrebných vecí od Boha. A jednoduchí veriaci podstatu modlitby vidia práve v tom, že je to prostriedok na vyprosenie niečoho, čo nám môže dať iba Pán Boh. Modlia sa preto, aby od Pána Boha niečo dostali. A keď nedostanú to, čo prosili, prestávajú sa modliť, lebo Boh je vraj k nim nemilosrdný, nesúcitný. Ba z úst zúfalých počujeme aj také slová, že keby „naozaj Boh jestvoval, musel by im pomôcť, nemohol by sa dívať na ich trápenia, musel by ich modlitbu vypočuť“. Umiera matka šiestich detí. Celá rodina na kolenách prosí Boha, modlí sa, aby ju zachránil, aby im ju ešte daroval. Ale nadarmo. Zomrela. Nebo sťa by bolo hluché k bolestným vzlykom modliacich sa sirôt, ako keby Bohu nezáležalo na tom, kto sa postará o výchovu detí, lebo berie im drahú matku. Nuž ako rozumieť slovám Krista Pána, ktorý bezvýhradne povedal: Pýtajte, a dá sa vám? Kedy mi Pán Boh chce dať to, čo pýtam? A na druhej strane zas vieme, že božia vôľa je nezmeniteľná, čo sa má stať, stane sa, čo nám Pán Boh chce dať, dá nám, nuž načo sa modliť?

Ľudia, čo tak smýšľajú, prestanú sa modliť, to značí, že prestanú duchovne žiť. Načim preto veďieť, kedy Pán Boh určite vypočuje naše modlitby, a napokon, či sa vyplatí modliť, keď božia vôľa je nezmeniteľná, to znamená, že čo Boh raz určil, stane sa, či sa my budeme modliť alebo nie.

Pravda, božia vôľa je nemeniteľná, ale práve v tejto nemeniteľnosti musíme hľadať najhlbší dôvod účinnosti našich modlitieb. Svätý Tomáš Akvinský vysvetľuje to nasledovne: Pokorná, vrúcna a vytrvalá modlitba, v ktorej

prosíme niečo, čo je potrebné na naše posvätenie, je neomylné účinná, lebo nemeniteľný Boh to určil, aby bola taká, a pretože Kristus Pán to prisľúbil. Boh vidí už vopred všetko, čo sa stane v budúcnosti, a stane sa iba to, čo on chce, alebo čo aspoň dopustí, aby sa stalo. Ale to nie je všetko. Boh predvída aj s p ô s o b, ako sa niečo uskutoční, on predvída všetky príčiny dejov a udalostí; všetko toto je nemeniteľne načrtnuté vo večnom pláne Prozreteľnosti. My vidíme určité účinky v poriadku fyzickom, rozumovom aj mravnom. Treba si však uvedomiť, že každý z týchto účinkov má primeranú príčinu, ktorá je tiež od Boha. Tak napr. bohatá žatva predpokladá semeno. Aby semeno v zemi nezahynulo, neuschlo, Boh dáva dážď, ktorý podporuje vzrast. Keď Boh chce, aby niektorý národ zvíťazil, aby sa vyslobodil z poroby, dáva mu udatných vodcov. A dejiny nás poučujú, že keď Boh chcel obrodiť svet, keď chcel ľudstvo priviesť na správne životné cesty, poslal svätcov, ktorí uskutočňovali jeho plán. A aby Boh spasil celé ľudské pokolenie, od večnosti sa rozhodol poslať na svet svojho Syna, Krista, ktorý mal uskutočniť tento nezmeniteľný plán boží v čase. A to vidíme v celom vesmíre, v poriadku hmotnom aj nehmotnom: Boh predvída nejaký účinok, a aby sa ten účinok uskutočnil, pripraví aj príčiny, z ktorých účinok vznikne. Preto svätý Tomáš píše:¹ „Božia Prozreteľnosť nielenže ustanovuje, ktoré účinky nastanú, ale aj to, z akých príčin a akým poriadkom. No a medzi príčinami sú aj ľudské úkony príčinami niečoho. Preto treba, aby ľudia niečo konali, nie aby zmenili svojimi úkonmi božské ustanovenia, lež aby svojimi úkonmi uskutočnili niektoré účinky podľa poriadku ustanoveného od Boha. A to isté je aj v prírodných príčinách. A podobne je to aj

¹ Suma teol. II—II. ot. 83, čl. 2.

s modlitbou. Lebo sa nemodlíme preto, aby sme zmenili božské ustanovenie, ale aby sme dosiahli to, čo Boh ustanovil, že sa má uskutočniť skrze modlitby svätých; aby totiž ľudia ,prosiac zaslúžili dostať to, čo pred vekmi im ustanovil dať všemohúci Boh', ako vraví svätý Gregor."

Teda modlitba je tiež jedna z príčin, ktorej účinok je prijatie darov od Boha, potrebných alebo užitočných na spasenie. A keď si všetko dobre uvážime, istotne sa presvedčíme o tom, že nielen my, lež všetko stvorenie žije z božích darov, z božích almužien. Pravda, toho si je vedomý iba človek; skaly, rastliny a zvieratá prijímajú božie dary, ale nevedia o tom. Ale rozumný tvor to vie, lebo denne sa môže o tom presvedčiť. Len pyšný a nerozumný človek neuznáva, že život, zdravie, svetlo zdravého rozumu, mravnú silu a všetky ostatné prirodzené i nadprirodzené dobrá má zadarmo od Boha. Vôbec by sme sa teda nemali čudovať, že Boh, aby človeka poučil, že žije iba z almužien, chce, aby tieto almužny si vyprosil! A Boh aj tuná postupuje ako najmúdrejší usporiadateľ: Chce najprv cieľ, povedzme konečný účinok, a až potom určí prostriedky na jeho dosiahnutie. Keď sa rozhodol, že nám dá nejakú milosť, nejaké dobrodenie, spolu rozhodol, že tú milosť dosiahneme, keď budeme prosiť. Modlitbu určil ako prostriedok na dosiahnutie daru, ktorý nám predurčil dať. Toto konečne robievame aj my, ľudia. Otec napríklad rozhodne, že pustí deti na výlet, keď sa budú učiť a keď o to pekne poprosia. To je teda podmienka, ktorej deti musia vyhovieť, ináč na výlet nepôjdu. Tento postup pri udeľovaní milostí vidíme napríklad v živote svätej Márie Magdalény. Pán Boh od večnosti predvídal a dopustil, aby zhrešila. Ale mal s ňou zvláštny úmysel; chcel tejto mŕtvej duši vrátiť život, ale s podmienkou, že po ňom zatúži, že sa bude modliť, že bude

prosiť. A Boh tiež rozhodol, že jej dá zvláštnu pomáhajúcu milosť, aby sa vrúcne modlila, aby prosila. Tu je teda žriedlo účinnosti každej modlitby. Keď sa Mária Magdaléna bude modliť, dostane posväcujúcu milosť; keď nie, ostane sputaná hriechom.

Preto je mylné a nesmyselné takto uvažovať: Či sa budem modliť, či nie, čo sa má stať, stane sa! Vysmiali by sme sa sedliakovi, ktorý by sa postavil k roli a bezstarostne si vzdychol: Či budem siať, či nebudem, keď príde žatva, budem žať. No a prvé tvrdenie je celkom také, ako druhé. Božia Prozreteľnosť nie je polovičatá, božie rozhodnutie nevzťahuje sa iba na účinok, na cieľ, ale spolu aj na prostriedky, a jedným večným rozhodnutím určuje jedno aj druhé spolu. Preto je nemožné oddeliť prostriedky od cieľa, lebo to by značilo nedosiahnuť cieľ.

Modlitba teda nie je nejaká slabá sila, ktorej účinnosť by závisela od nás. Modlitba čerpá svoju účinnosť z Boha a z nekonečných zásluh Ježiša Krista. Keď sa modlíme, nejde o to, aby sme Pána Boha o niečom presvedčovali, aby sme si ho naklonili, aby sme zmenili jeho prozreteľné plány. Modliac sa stotožňujeme svoju vôľu s božou vôľou, aby sme s Bohom chceli to, čo on nám chce dať na naše posvätenie a spasenie.² Modlitbou neprifahujeme Pána Boha k sebe, aby nás, povedzme, vypočul; lež naopak, dušou sa dvíhame k nemu, Pán Boh nás priťahuje k sebe, aby sme vedeli chcieť to, čo on nám chce dať od večnosti. Môžeme potom povedať, že nie sme sami, čo chceme nejakú milosť, ale sme dvaja. Dlho sme sa napríklad modlili za obrátenie niektorej duše, a Boh ju obrátil, ale my tiež máme na tom účasť, lebo

² Suma teol. II—II. of. 83, čl. 6 k 2; Garrigou-Lagrange, OP: Perfection chrétienne et contemplation I, str. 248.

Boh od večnosti rozhodol, že toto obrátenie uskutoční, ale s našou súčinnosťou.

Kto takto chápe modlitbu ako prosbu k Bohu, potom už vie, čo si vlastne modlitbou môže vyprosiť. Cieľ nášho života je večná blaženosť, Boh sám. Boh tomuto poslednému cieľu podriadil všetky duchovné aj hmotné dobré, to značí, že dáva nám ich potiaľ, pokiaľ nám môžu slúžiť na dosiahnutie životného cieľa. Nuž modlitbou si môžeme vyprosiť iba to, čo má nejaký vzťah na večnú blaženosť, či sú to dobrá duchovné alebo hmotné; čo nemá aspoň nepriamy vzťah na večný život, o to nadarmo prosíme. A hmotné dobré, ktoré nám môžu byť užitočné nepriamo, len vtedy dostaneme, keď ich podriadime dobrám a záujmom duchovným, ktoré sú vyššie a ktoré priamo vedú človeka k Bohu. „Je dovolené túžiť po časných veciach, píše svätý Tomáš,³ pravda, nie tak, ako by boli naším cieľom, lež ako po nejakých oporách, ktoré nám pomáhajú smerovať k blaženosti, totiž pokiaľ si nimi udržujeme časný život a pokiaľ nástrojovo konajú s nami úkony ctností.”

Modlitbou hriešnik môže si vyprosiť milosť obrátenia a spravodlivý pomáhajúcu milosť, ktorú potrebuje v každej chvíli, aby statočne konal svoje stavovské a kresťanské povinnosti. Kristus Pán v Otčenáši nás poučil, čo a ako máme prosiť. Musíme ponajprv prosiť, aby Božie meno bolo chválené a posväcované našou živou vierou, aby prišlo Božie kráľovstvo — predmet našej nádeje —, aby sa uskutočňovala božia vôľa s veľkou láskou od všetkých ľudí. Modlitba nám môže vyprosiť každodenný chlieb, najmä ten chlieb nadprirodzený, eucharistický. Modlitbou si vyprosíme odpustenie hriechov a pripravíme svoju dušu na veľkodušné odpúšťanie bližnému. Modlitba nám vyprosí silu víťaziť nad pokušením; preto Kristus

³ Suma teol. II—II, ot. 83, čl. 6.

Pán povedal: „Bedlite a modlite sa, aby ste neupadli do pokušenia.” Napokon modlíme sa aj preto, aby nás Pán Boh chránil od každého zla, i od tých, čo nám chcú zlo, lebo tohto nepriateľa porazíme „iba skrze modlitbu a pôst”.⁴

Lež modlitebné prosby predpokladajú s našej strany úprimnosť. Lebo keď sa niekto modlí, aby zvíťazil nad vášňami a nevyhýba príležitostiam k hriechu, keď sa niekto modlí za šťastlivú hodinku smrti a neusiluje sa život polepšiť, nuž ten sa vlastne nemodlí, nie je to úprimná prosba, je to, hádam, vôľa chcieť niečo urobiť, a nič viacej. Ďalej, modlitba musí byť pokorná, musíme sa vžiť do postavenia úbožiaka, ktorý nemá nič, preto prosí a silne dôveruje božiemu milosrdenstvu a добрote božej. Napokon v modlitbe načim vytrvať, aby sme dokázali, že každá naša prosba je hlbokým prejavom srdca, ktoré sa celé podrobuje Bohu.

Môže sa stať, že Pán Boh nás hneď nevypočuje. Tu, pravda, nenačim zúfať, lebo ako poznamenáva svätý Augustín, býva to preto, že s vypočutím odkladá na vhodnejší čas, alebo že hádam chce vyskúšať našu vernosť a vytrvalosť, ako to vidieť v prípade kananejskej ženy. Ludsky povedané Kristus Pán ňou opovrhol, keď vravel, že nie je dobre vziať chlieb deťom a hodiť psom. Ale žena neprestala prosiť: „Panne, veď aj štence jedia odrobinky, ktoré padajú so stola ich pánom.” Hľa, toto pochválil sám Kristus Pán: „Ó žena, veľká je tvoja viera; nech sa ti stane, ako chceš.” A vtom jej dcéra bola oslobodená od diabolstva, ktoré ju trápilo.⁵

A čo robiť, keď nás Pán Boh nechce akosi vypočuť ani vtedy, keď sa modlíme vrúcne, vytrvalo? Pomyslime na apoštola národov svätého Pavla, ktorý tri razy prosil Pána, aby od neho odstúpil osten tela, a Pán mu odvetil:

⁴ Mat. 17, 20.

⁵ Mat. 15, 21—28.

„Dost ti je moja milosť.“⁶ Modlime sa, aby sme napr. neboli pokúšaní, aby sme boli zbavení križov, a keď vidíme, že naša modlitba je bez účinku, verme s apoštolom, že všetky tieto skúšky sú nám veľmi užitočné, a nikdy neprestaňme prosiť o milosť, ktorú potrebujeme najmä v ťažkých skúškach, aby sme nepodľahli. Sme naozaj žobráci, a žobrák musí prosiť. Kresťan cez celý život musí prosiť nadprirodzenú silu, keď chce prísť k cieľu, ktorý presahuje všetky jeho sily aj schopnosti.

Keď ide o hmotné dobrá, napr. zdravie, telesná sila, denný chlieb, úspechy v podnikaní atď., to všetko môžeme si modlitbou vyprosiť, keď si to žiadame preto, aby sme Pána Boha dokonalejšie milovali, aby sme bezpečnejšie dosiahli cieľ — nebo. Preto Kristus zdôrazňoval, že máme hľadať najprv kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť, a ostatné všetko sa nám pridá. A keď sme nedosiahli to, za čo sme sa modlili, to je znamenie, že môžeme byť spasení aj bez toho pozemského dobra. A naša modlitba i tak nie je márna, lebo Pán Boh nedal nám jednu hmotnú vec, ktorá nám nebola užitočná, ale na druhej strane dal nám alebo dá oveľa vzácnejšie a potrebnéjšie milosti.

Preto pokorná, nábožná a vytrvalá modlitba, v ktorej prosíme nevyhnutné dobrá na naše spasenie, bude neomylné účinná, lebo to Kristus Pán prisľúbil.⁷ Pán Boh nám prikazuje, aby sme sa starali o svoje spasenie, ale dôrazne pripomína: „Bezo mňa, to znamená bez mojej milosti, nič nemôžete činiť“;⁸ preto pýtajte, a dá sa vám, pýtajte si tú milosť, a ja vám ju udelím, lebo som to sľúbil. A napokon aj to si načím uvedomiť, že je to zas len božia milosť, keď sa vieme modliť, keď vieme prosiť to, čo

⁶ 2 Kor. 12, 7—8.

⁷ Suma teol. II—II, ot. 83, čl. 15 k 2.

⁸ Ján 15, 5.

nám Pán Boh chce dať od večnosti. Nuž keby takáto modlitba bola neúčinná, nemohli by sme byť spasení, Pán Boh by nám kázal niečo neuskutočniteľné, bol by v ňom protiklad. Preto kedykoľvek začneme pochybovať o účinnosti modlitby, kedykoľvek budeme v duševných úzkostiach alebo v telesných krížoch, východiskom zo všetkého nech nám budú slová Spasiteľa: „Pýtajte, a dá sa vám; hľadajte, a nájdete; klopte, a otvorí sa vám. Lebo každý, kto pýta, dostane; a kto hľadá, nájde; a klopajúcemu sa otvorí. Lebo ktože je z vás taký človek, ktorý, keď jeho syn pýta chleba, podal by mu kameň? Alebo keď pýta rybu, či mu podá hada? Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dobré dary dávať svojim deťom, čím viacej váš Otec, ktorý je na nebesách, dá dobré veci tým, ktorí ho prosia.”⁹

Áno, modlitba je mocnejšia sila ako všetky fyzické sily dovedna, mocnejšia ako peniaze, technika a veda. Lebo to, čo nedokážu všetky telesné sily a všetky stvorenia duchovia svojimi prirodzenými silami, dokáže modlitba: Modlitba je taká silná, že nám môže vyprosiť milosť, ktorú nezískame nijakou prirodzenou silou. Preto úloha modlitby v živote človeka je oveľa vznešenejšia, oveľa dôležitejšia, ako všetky technické vynálezy a vojnové víťazstvá. Veď kto by sa opovážil porovnávať blahodarnú činnosť takého učenca, ako bol Pasteur, s činnosťou, ktorú konal pomocou modlitby svätý Pavol, svätý Augustín, svätý Dominik, svätý Ján Bosco? Pasteur pomohol zachrániť život tela, títo zasa získali duše pre večnosť.

Sme na ceste k večnosti, k Bohu. Na tejto ceste modlitba nám zaisťuje dve veci: Nadprirodzené svetlo, aby sme nevybočili s pravej cesty, a napokon nadprirodzenú silu, aby sme únavou neklesali, aby sme vytrvali. Preto bez

⁹ Mat. 7, 7—11.

modlitby duša je v temnotách, stráca smer, blúdi, a keď sa prestane modliť, nadprirodzene prestane žiť, lebo zvyčajne smrteľne padne.

Preto sa modlíme, a modlíme sa vytrvalo, lebo modlitba zostupuje s neba, ako nebeská posla pre dušu, aby duša mohla vystúpiť do výšav nebeskej vlasti.

Ježišovo šarlátové rúcho.

Gorazd Zvonický.

Dejiny Kristovho utrpenia spomínajú nám niektoré udalosti, o ktorých sa nazdávame, že sú menej dôležité, a preto sa pri nich ani nezastavujeme; my, obyčajní smrteľníci, najradšej vyhľadávame senzácie. Vieme sa rozhorčiť pri falošnej hre Judášovej, prekvapuje nás úpadok apoštola Petra, so záujmom počúvame rozhovor ukrižovaného Krista s kajúcim lotrom, lebo sú to strhujúce výjavy, nabité dramatickým obsahom a preto súce zaujať našu pozornosť. No smysel pre detail, pre maličkosti ponechali sme len umelcom.

Najkrajším prejavom duše je láska. Posledným slovom lásky je utrpenie za toho, koho milujeme. Ježišova láska bola nekonečná, vznešená a nekonečné, vznešené bolo aj jeho utrpenie. Pravda, keď naň pozeráme bez všetkých nadprirodzených vzťahov, musíme priznať, že bol to najhroznejší výjav v dejinách sveta; ale v nadprirodzenom svetle božej lásky k človeku a Ježišovej lásky k Otcovi, utrpenie Bohočloveka je čin veľkolepý a vznešený.

Vonkajší priebeh tohto utrpenia zvečnili nám evanjelisti. Obrazy v posledných kapitolách všetkých štyroch Evanjelií sú zachytené tak plasticky, zreteľne a dopodrobna, že každá čiara, každá čiarka i dnes vyvoláva v nás dojem živej skutočnosti, či už tá skutočnosť je príjemná alebo zdrvivá.

Akýmsi detailom, zvláštnou maličkosťou v mozaike veľkopiatočných udalostí je šarlátový plášť, ktorým vojaci zahalili Pána Ježiša po bičovaní. „A priodeli ho rúchom šarlátovým.“¹

Keď si upovedomíme, že každé slovo Písma svätého má svoje poslanie a dôležitý význam, chceli by sme sa opýtať zbičovaného Mesiáša s prorokom Izaiášom: „Prečože je červené tvoje rúcho a tvoj odev je ako tých, čo tlačia hrozno v lise?“² Ozaj, čo asi znamená ten šarlátový plášť na skrvavenom tele Syna človeka? Prečo evanjelisti tak shodne a dôsledne zaznamenávajú nezvyčajný obrad purpurovej obliečky, ktorá nasledovala hneď po bičovaní?

Purpur, šarlát bol odznakom kráľovskej a veľkňazskej moci; patril medzi zvláštne znaky, ktorým sa králi a veľkňazi rozlišovali od ľudu. Ježišov purpur, šarlát, symbolizoval tú istú moc, pravda, v poriadku oveľa vyššom; ale nepriatelia urobili z neho pre Ježiša nový nástroj potupy, posmechu a múk. Farizejom neišlo len o smrť Ježišovou; chceli ho aj zosmiešniť a znehodnotiť v očiach ľudu, ktorý ho len pred pár dňami vítal a sprevádzal do Jeruzalema ako svojho kráľa a vysloboditeľa, ktorého Boh prisľúbil a proroci predpovedali; chceli zosmiešniť jeho mesiášske kráľovstvo, ktoré prišiel založiť na tento svet, hoci ono nie je s tohto sveta. Židia tým, že Ježiša z posmechu obliekali do šarlátu, korunovali trním a že do rúk miesto vladárskeho žezla dali mu trstinu, vyhlásili ho za bláznivého kráľa bez trónu, bez ríše a bez poddaných a jeho reči o novom kráľovstve na zemi za blúznenie pomätenej mysle. Evanjelista svätý Matúš takto svedčí: „Zahalili ho do šarlátového plášťa a uplietli z trnia korunu, vložili mu ju na hlavu a trstenicu do pravice a padali pred ním na kolená,

¹ Ján 19, 2.

² Iz. 62, 2.

posmievali sa mu a vraveli: Zdrav buď, kráľ židovský!"³

Zlomyselné poznámky, rúhavé sliny a oflinky padajú na Ježišovu božskú tvár, a on tu stojí uprostred v mesiášsko-kráľovskom povedomí svojho poslania od Otca... Vidí pred sebou chvílkový úspech svojich nepriateľov, ale si je istý svojho skorého a zrejmého víťazstva nad kniežatom tohto sveta. Vidí blížiti sa chvíľu triumfu, ktorú len nedávno zvestoval svojim učeníkom. „Knieža tohto sveta už je odsúdený.“ Dúfajme, ja som premohol svet."⁴ Vie, že šarlátový plášť s neho čoskoro strhnú, ale kráľovskú moc, božské právo a slávu víťazstva nik mu neodníme.

Pred ľudom stojí zneuctený, ale pred svojim Otcom stojí ako najvyšší a najsvätejší „pontifex purpuratus“, veľkňaz Nového zákona, ktorý ako výkupné za ľudské duše obetuje svoj život, svoju krv a svoje srdce. „Vos fugam capietis et ego vadam immolari pro vobis. Vy sa rozutekáte, a ja sa pôjdem za vás obetovať“, spieva o ňom posvätná liturgia na Zelený štvrtok.

Ako som spomenul, šarlátový plášť je pre Ježiša nielen symbolom kráľovskej a veľkňazskej hodnosti, ale je aj výborným nástrojom utrpenia, ktorým farizeji a zákonníci ukájali na Ježišovi svoju pomstychtivosť a vášeň nenávisť. Ak sa nám zachovaly niektoré nástroje Kristovho umučenia, sú dnes drahocenným pokladom Cirkvi a veriaci ich úprimne uctievali ako najvzácnejšie relikvie. Cirkev tie pamiatky starostlivo opatruje a chráni pred hľadavým živlom času aj pred nepriateľskými pohromami. Len jedna pamiatka nepodlieha zákonom starnutia a rozpadnutia, a to je spomenutý šarlátový plášť, presiaknutý krvou zbičovaného Me-

³ Mat. 27, 28—29.

⁵ Tamt. 16, 33.

⁴ Ján 16, 11.

siáša. Áno, táto drahocennosť sa v Cirkvi zachováva svieža a vždy nová, pravda, nie vo význame vlastnom, ale v prenesenom a obrazom. Ježišov šarlátový plášť stal sa Cirkvi symbolom mučeníctva už v prvých rokoch jej života a ako božské dedičstvo dedí ho pokolenie od pokolenia, dokiaľ Cirkev v údolí trnia a plaču neskončí svoje poslanie.

Podľa náuky svätého Pavla veriaci spolu tvoria mystické telo Cirkvi. „Sme všetci jedno telo v Kristu.“⁶ Vy ste telo Kristovo“⁷, neprestáva zdôrazňovať svojim bratom veľký apoštol národov. Pomer Ježiša Krista k Cirkvi uvádza do rovnosti s pomerom hlavy k ostatným údom. „Boh... dal ho za hlavu nad celou Cirkvou, ktorá je jeho telom.“⁸ Ak je doráňaná hlava, trpí celé telo. Konečne odporcovia kríža a svetla sami sa postarali, aby sa splnilo Kristovo proroctvo: „Prenasledovali mňa, i vás budú prenasledovať.“⁹

Sotva mladá a útla Cirkev nastúpila svoju spasiteľnú púť dejinami ľudstva, už ju obliekli do šarlátového plášťa a predviedli národom na posmech ako nepriaznivú rušiteľku starých poriadkov. Tri prvé storočia kresťanskej éry stáčily, aby sa Cirkev vžila do úlohy mučeniec, aby sa naučila nebojzливо vystupovať v šarlátovom rúchu.

Len letmo sledujme beh dejín, a jej krvavú, purpurovú postavu zočíme na javisku mohamedánskych výbojov v Malej Ázii, v severnej Afrike a v južnej Europe; Tatári chcú ju rozniest na konských kopytách a Turci utonú v jej vlastnej krvi; za reformačných bojov krváca po celej strednej Europe, najmä v Čechách, na Morave, v Nemecku a Anglicku; vidíme ju prenasledovanú vo „vlasti vychodiaceho slnka“, v Japonsku, neskôr stala sa terčom ukrutnosti

⁶ Rim. 12. 5.

⁸ Ef. 1, 23.

⁷ 1 Kor. 12, 17.

⁹ Ján 15, 20.

francúzskych revolucionárov; a napokon v najnovšom čase sme ju sledovali, ako oblečená do šarlátu prekonáva krížovú cestu a hodinu temnosti na území Mexika, Ruska a Španielska. — Hľa, Ježišov šarlátový plášť v Cirkvi nikdy nevychádza z módy!

Purpurové rúcho — ten posmešný odev — mení sa v majestátny symbol kráľovského víťazstva i pre Ježišovu Cirkev. Veď povedzte, či práve mučeníctvo nezískava Cirkvi palmy víťazstva a neozdobuje jej tajomnú postavu žiarou slávy? A tento plášť ohrieva a ozdobuje všetkých občanov mesiášskeho kráľovstva Kristovho podľa apoštolových slov: „Keď trpí jeden úd, spolu trpia všetky údy, alebo keď sa oslavuje jeden úd, spolu sa radujú všetky údy.“¹⁰

Myšlienku jednoty v Kristu ožívujeme v sebe — alebo aspoň mali by sme oživovať — vždy, keď vyznávame svoju vieru v obcovanie svätých. Medzi oslávenými v nebi, trpiacimi v očistci a bojujúcimi na zemi je príbuzenský pomer, utvorený krvou Božieho Syna. A prvotínami jeho ríše sú sbory mučeníkov, ktorí vlastnou krvou ručia nám za pravdu jeho nauky; svoje životy vydali na smrť, aby dedičstvo života a viery prešlo nedotknuté na všetky pokolenia Cirkvi. Odetí do šarlátu vytrvali pri prenasledovanom Kristovi, aby posilnili našu nádej v konečný triumf milosti a kríža.

Príšerný cisár Nero chcel ukázať svoj básnický talent a vybásnil pre kresťanov neslýchané muky: vo svojich záhradách dal ich popriväzovať na stožiare, poliať smolou, a keď Rím bol ponorený do večerného súmraku, rozkázal ich pozažiháť, aby svietili pri sarnopašných zábavách, ktoré usporiadal pre pohanskú sberbu. Ozaj, bola to malebná noc...! Hľa, tie živé pochodne sú naši horiaci bratia. Ich mod-

¹⁰ 1 Kor. 12, 26.

litby letia k Bohu ako vonný dym kadidla, ich žiara však rozlieva sa po zemi, aby duše našly v nej cestu spásy.

Iní zasa pozašívajú do zvieracích koží, predhodení vyhladovaným šelmám v cirkuse, odsúdení na doživotný žalár a pomalé odumieranie v tmavých doloch — všetci nám posielajú svoj pozdrav pokoja, nádeje a lásky s prosbou, aby sme žili verne podľa viery, za ktorú oni umierali. A toto je odkaz všetkých mučeníkov každej doby a každej rasy.

Svätyňa Cirkvi bola vykropená mučeníckou krvou. Na ich hrobch v katakombách obnovovala sa nekrvavá obeta Nového zákona; tu pod zemou čerpali posilu ich prenasledovaní bratia, aby nepodľahli súženiam na povrchu zeme, takže mohli opakovať so svätým Pavlom: „Vo všetkom trpíme súženie, ale sa nesuzuujeme; sme úbohí, ale nie zúbožení; trpíme prenasledovanie, ale nie sme opustení; sme považovaní, ale nehynieme.”¹¹

Obetujúca Cirkev na sviatky svätých mučeníkov oblieka sa tiež do červeného rúcha, aby nám pripomenula ich obeťnú krv, ktorou overili vyznanie svojho presvedčenia. Ich ostatky, vpravené do mramoru, sú uložené na našich oltároch a bez nich nemožno na oltári prinášať obeť. Kňaz pri svätej omši viac ráz bozká sväté pozostatky a prosí Všemohúceho, aby pre ich zásluhy zbavil nás nepravostí a udelil nám milosť, spojené s obeťou svätej omše.

Aj oltáre pohanov boli pokropené krvou, ale krvou zvierat; naše oltáre sú posvätené krvou nevinného Božieho Baránka, skrze ktorého všetci sa zúčastňujeme na tajomstvách nášho božského náboženstva. Modly pohanských bôžikov sa rozpadly, purpur pohanských pontifikov a kňazov zničily mole, ale šarlátové rúcho Ježiša Krista, symbol kráľovskej hod-

¹¹ 2 Kor. 4, 8—9.

nosti, veľkňazskej moci, víťazstva a mučeníckej krvi, Cirkev si zachová stále svieže a majestátne, dokiaľ v tomto údolí trnia a plaču nedokoná svoje spasiteľné poslanie.

Nepoškvrnené počatie.

Univ. prof. P. Mag. Dr. Gašpar Friethoff, OP.

1.

Svätá matka Cirkev neprikročila bez veľkej prípravy ku slávnostnému výmeru nepoškvrneného počatia najblahoslavenejšej Panny Márie. Západní bohovedci po päť storočí o ňom dišputovali. A v porovnaní, dovŕšenom v našom čase, keď sa rokuje o prostredníctve tej istej Panny, obhajcovia odvolávali sa na dôstojnosť Matky Božej, odporcovia zase na dôstojnosť Krista, Vykupiteľa ľudského pokolenia. A tak prví aj druhí boli presvedčení o pravdivosti vlastnej mienky, založenej na samej zjavenej pravde, že neraz protivník bol láskavo obviňovaný aspoň zo smrteľného hriechu, ak nie z kacírstva! Preto svätá Stolica opätovne musela takýchto cenzorov krotiť pohrozením ťažkými trestami; ale sama ešte nič vlastnou mocou nerozhodla o tejto veci.

No znenáhla takzvaná „nábožná mienka“, hájaca nepoškvrnené počatie, u vždy viacerých nadobudla prevahy, a biskupi aj vládcovia zasa naliehavo prosili o rozhodnutie svätej Stolice.

Lež čo robiť? Či by stačila takrečená „kanonizácia“ samého sviatku? A či by bolo rozumnejšie, keby bolo dané len vyhlásenie, že nábožná mienka je dovolená? Alebo či by nepoškvrnené počatie mohlo byť predložené ako istá pravda alebo, vari, aj ako božsky zjavená pravda? Spisy sa množily, ktoré hájily jedno alebo druhé. Ba sám pápež, neraz obhajca nábožnej mienky, bol naklonený otázku definitívne rozhodnúť, ale pre okolnosti zasa len „niečo“ robil,

ako jeho predchodcovia alebo aj nástupcovia. Bo sú mnohí pápeži, ktorí „niečo“ robili, ako neskôr povieme.

Ale kým prv na obidvoch stranách boli muži veľmi učení, ba i veľmi svätí, pomaly ostalo veľmi málo odporcov — nie bez vplyvu pápežských dekrétov, ktoré hneď spomenieme — až prišiel pápež P i u s IX., blaženej pamäti, ktorý riadením božskej Prozreteľnosti raz navždy rozhodol celú otázku. Pius IX. dňa 1. júna 1848 ustálil dvadsaťčlennú komisiu, ktorej úlohou bolo skúmať, či — hľadiac na želanie toľkých biskupov — je tu základ pre pápežské rozhodnutie. Komisia okrem troch členov bola presvedčená, že je tu dostatočný dôvod, aby na základe Písma svätého, ústneho podania, cirkevnej liturgie dané bolo v tejto veci konečné rozhodnutie, čo aj príhodné okolnosti niektorým dali príležitosť pochybovať. V mesiaci septembri 1850 a v júli a auguste 1851 pýtali sa na názor deviatich odborníkov, ktorí okrem jedného sa priaznivo vyslovili.

Lež medzitým pápež dňa 6. decembra 1848 zriadil inú komisiu, složenú z 8 kardinálov a 5 poradcov, ktorej sa pýtal, či radi, aby pápež vyhlásil za článok viery, že preblahoslavená Panna Mária bola pre zvláštnu výsadu bez dedičného hriechu počatá? A ak áno, aký je vhodný spôsob v daných okolnostiach? Na prvú otázku komisia dala shodne kladnú odpoveď, ale nakoľko išlo o druhú, väčšina pokladala za vhodné, aby biskupi boli vypočutí.

Preto dňa 2. februára 1849 pápež vydal encykliku *U b i p r i m u m*, v ktorej biskupom objasnil svoj úmysel a žiadal od nich, aby nariaďili verejné modlitby. Potom pýtal, aby mu odpovedali na tieto otázky: „Ako smýšľa tebe sverené kňazstvo a tebe sverený ľud? Ako túžia po vyhlásení článku viery? A aká je tvoja vlastná mienka?“

Do Ríma prišlo 603 biskupských odpovedí, z ktorých 5 bolo nepriaznivých, ktoré totiž nechcely vieroučný výmer; 24 odpovedí pochybovalo o vhodnosti, 10 nebolo ani pre ani proti; a asi podobný počet odpovedí sa prikláňal k takému rozhodnutiu, podľa ktorého opačná mienka nemala byť nazývaná kacírskou.

No jednako 546 biskupov ($\frac{9}{10}$) žiadalo vieroučný výmer. Z nich mnohí si boli povedomí možných obvinení a nástrah, ktoré by mohli skrsnúť na druhej strane pre také vyhlásenie článku viery, ale boli presvedčení, že také druhoradá a vonkoncom vedľajšie ťažkosti nemajú prekaziť vyhlásenie článku. Biskup z Malines (v Belgicku) prial si, aby v samej pápežskej listine bolo vysvetlené ústne podanie o tejto veci, aby totižto obhajcovia mohli ľahšie odpovedať na ťažkosti odporcov.

Taká priaznivá odpoveď všetkých biskupov zrejme Pia nemálo utvrdila, takže hneď v mesiaci marci 1851 začal pripravovať tento doklad. Jednako dve schémy (*Deus omnipotens* a *Quemadmodum Ecclesia*) nevyhovovali, preto dňa 10. mája 1852 znova ustanovil komisiu z 20 bohovedcov, ktorí po mnohých prácach zasa predložili akúsi schému. Dňa 22. marca 1854 spomenutú schému odovzdali na posúdenie komisii bohovedcov a kardinálov, ku ktorým sa pripojili biskupi, bývajúci v Ríme alebo do Ríma zavolaní. Keď ešte text šesť ráz zmenili, napokon dňa 1. decembra 1854 pápež mal tajnú poradu, v ktorej sa uskutočnilo konečné rozhodnutie, a 8. decembra bol ustálený za deň slávnostného uverejnenia.¹

Teda tento výmer, tak starostlivo a obozretne složený, takto zneje:

Vyhlasujeme, rozhodujeme a definujeme náuku, ktorá hlása, že

¹ Hlbokú štúdiu tohto dejinného vývoja má X. le Bachelet v *Dict. de Théol. Cath.*, Vacant — Mangenot, sväzok 7., časť 1., stĺpec 979—1218.

najblahoslavenejšia Panna Mária v prvej chvíli svojho počatia bola

zvláštnou milosťou a výsadou všemohúceho Boha vzhľadom na zásluhy Ježiša Krista, Spasiteľa ľudského pokolenia, od každej poškvvrny dedičnej viny

zachovaná neporušená,

je od Boha zjavená

a preto všetci veriaci ju musia pevne a stále veriť.

Najvyšší neomylný cirkevný učiteľ akúsi veľmi presne ustálenú náuku definuje ako od Boha zjavenú, a preto všetci veriaci ju musia veriť. Tá náuka, božsky zjavená, týka sa počatia preblahoslavenej Panny Márie:

1. Mária bola neporušená od dedičného hriechu, a to:
2. v prvej chvíli svojho počatia,
3. zachovaním,
4. zvláštnou výsadou,
5. všemohúceho Boha,
6. vzhľadom na zásluhy Krista, Spasiteľa ľudského pokolenia.

Neporušenosť od dedičného hriechu výslovne prideluje sa Márii, no nie jej duši ako v prvej redakcii, takže výmer vzťahuje sa na osobu Panny. Pod počatím, o ktoré ide, zo súvisu — lebo vraví sa o osobe — treba rozumieť takzvané trpné počatie dokonané. Preto ide o prvú chvíľu, v ktorej je reč o Máriinej osobe. A tak počatie nie je použitie manželského práva jej rodičov, ani nie počiatočný plod, v ktorom ešte nie je rozumová duša. Počatie Máriinej osoby iba vtedy sa dokonáva, keď z duše a tela, z oboch je utvorená sama osoba.

Cirkev svätá nijako nechcela riešiť biologicko-filozofickú otázku o chvíli, v ktorej je stvorená a vliata rozumová duša. Podľa názoru

scholastikov totižto rozumová duša nie je hneď od začiatku v plode života; pravda, plod žije, preto hneď je oživený, ale vegetatívnou dušou. Po dostatočnom vývine z možnosti hmoty vzniká potom senzitivna duša, a naostatok v ľudsky upravenom plode Boh tvorí rozumovú dušu. Takéto tvrdenie nijako nie je smiešne, bo spočíva na všeobecnej pravdivej zásade, že nejaký tvar môže sa utvoriť alebo byť alebo ostávať len v dostatočne upravenej látke; a zakladá sa aj na skúsenosti, ktorá nás učí, že rozumová duša vyžaduje dokonalé rozvrhnutia (dispozície), ako je to zrejmé u všetkých, čo umierajú pre nedostatok takých rozvrhnutí chorobou alebo nejakým vonkajším zásahom. — Veľmi ťažko je dokázať, — ak nemám povedať, že je to nemožné dokázať — že v prvej chvíli vo vajíčku už sú také rozvrhnutia, ktoré vyžaduje rozumová duša; lež priam tak ťažko povedať, kedy ony môžu byť. Preto veľkí scholastici takto vravia: Nie je nám známa chvíľa, v ktorej rozumová duša je stvorená a vliata. Ale tu ide o onu chvíľu! Či už teda tá chvíľa je pri oplodnení vajíčka, ako chcú mnohí moderní autori (ale kto z nich to dokáže?), a či neskôršie, Máriina osoba vznikla v samej chvíli oživenia skrze rozumovú dušu a v tej chvíli s v o j h o počatia Mária bola neporušená od poškrvny dedičnej viny!

DO VÝŠAV.

**Nechajte, nech ma šelmy rozmrvia zubami,
aby som sa stal chlebom Kristovým.**

Svätý Ignác Antiochejský.

Píšem cirkvám a rozkazujem všetkým, lebo dobrovoľne umieram pre Boha, aby ste aj vy mi v tom nezabraňovali. Prosím vás, aby ste mi nebolí na prekážku nevhodnou svornosťou. Nechajte ma, nech sa stanem pokrmom zvierat, skrze ktoré dosiahnem Boha. Som božím obilím a zubami beští budem zomletý, aby som sa stal čistým chlebom Kristovým. Radšej

lichofte šelmám, aby sa mi staly hrobom a aby nič nenechaly z môjho tela, aby nezomrúc, nebol som nikomu na farchu. Vtedy budem ozajstným učeníkom Ježiša Krista, keď svet nebude vidieť ani moje telo. Modlite sa za mňa ku Kristu, aby skrze svetské úrady stal som sa obetou božou. Nerozkazujem vám ako Peter a Pavol. Oni boli apoštolmi, ja odsúdený; oni slobodní, ja až podnes nevoľný. No ak budem trpieť, Ježiš Kristus zbaví ma otroctva a vstanem z mŕtvych slobodný. I teraz sputnaný učím sa netúžiť po ničom. Cestou zo Sýrie až po Rím bojujem so šelmami; na zemi a na mori, vo dne aj v noci, obklopený som, ako to vojenský poriadok prikazuje, desiatimi leopardmi, ktorí sú zlí, hoci im dobre činím. Ich krivda ma polepšuje, ale preto som ešte nie ospravedlnený. Nech som hodený pred šelmy, ktoré pre mňa chystajú, a prosím ich, aby ma chytré zozraly, a nie, ako sa stalo pri niektorých, že sa ich bály napadnúť. Keďže ma nechcú, hoci sa im núkam, prinútim ich násilím. Odpusťte mi toto moje počínanie! Ja viem, čo mi vaše odpustenie prinesie. Teraz začínam byť učeníkom. Cítim, že nič ma nerozncuje z vecí viditeľných a neviditeľných, aby som nehľadal pôžitok v Ježišovi Kristovi. Oheň a kríž, shluky šeliem, rozmetané kosti, roztrhané údy, zničenie celého tela, veľké diabolské pomsty, nech prídu na mňa, aby som sa radoval iba z Ježiša Krista. Nič mi nebudú osožiť svetské riše, ani kráľovstvá tohto sveta. Lepšie mi je zomrieť za Ježiša Krista, ako panovať nad zemským obvodom. Toho hľadám, ktorý zomrel za nás. Toho chcem mať, ktorý za nás vstal z mŕtvych. On mi dá bohatú plácu. Odpusťte mi, bratia; neprekážajte mi vojsť do života tým, že mi bránite zomrieť. Chcem sa stať majetkom Boha, a preto neodlučujte ma od neho skrze svet a nezvediete ma ani hmotou. Nechajte ma, nech dosiahnem jasné svetlo; tam budem prichádzim človekom. Dovoľte mi stať sa nasledovníkom utrpenia môjho Boha. Ak niekto ho má v sebe, iste chápe, čo chcem a má so mnou zmlovanie, lebo vie, akou biednou vecou je telo, ktoré má v sebe drži. Chce sa ma zmocniť vládca tohto sveta a zničiť chce vo mne smýšľanie, ktoré mám o svojom Bohu. Teda nech nikto z vás prítomných neusiluje sa mi pomôcť; vy sami staňte sa však viac mojimi, to jest, staňte sa vlastníctvom môjho Boha. Nehovorte: Ježiš Kristus, a súčasne netúžte po svete. Nech neprebýva vo vás závišť, ani neprosím vás ako neprítomný, aby ste mi verili. Slovám, ktoré vám píšem, verte však viac! Píšem vám totiž živý, žiadajúc si zomrieť. Moja žiadosť je ukrižovaná a nie je vo mne oheň, milujúci nejakú voľu, lež živý a hovoriaci, ktorý

hovorí mi z môjho vnútra: „Poď k Otcovi!“ Neteším sa z jedla, ktoré sa kazi, netešia ma ani radosti tohto sveta. Chcem chlieb Boží a tým je telo Ježiša Krista, ktorý pochádza z rodu Dávidovho. A za nápoj chcem jeho krv, ktorá je láskou neporušiteľnou. Nechcem viac žiť, ako žijú Iudia. To však by sa stalo, keby ste ma chceli vyslobodiť. Radšej chcete, aby ste aj vy boli prijatí do života. Prosím vás o to pár riadkami; uverte mi! Veď Ježiš Kristus vám zjaví, že hovorím pravdu; nie sú ústa lživé, ktorými skutočne Otec hovoril. Modlite sa za mňa, aby sa splnilo moje želanie. Nepísal som vám podľa chuti tela, ale z vnuknutia božieho. Ak budem trpieť, to bude znamením, že ste mi boli na pomoci; ak budem zavrhnutý, to bude značíť, že ste ma nenávideli. Prel. J. H.

Savonarolova modlitba za veľké zmilovanie.

Zmiluj sa nado mnou, Bože, podľa svojho veľkého milosrdenstva; zľutuj sa nado mnou, Pane, nie však úbohým ľudským milosrdenstvom, lež svojim veľkým, nepochopiteľným, ktoré je nekonečné a väčšie než všetka vina na svete. Nakloň sa ku mne, Pane, so svojim veľkým milosrdenstvom, ktorým si tak veľmi svet miloval, že si dal za nás aj svojho jednorodného Syna. — Či jestvuje priazeň, ktorá by bola väčšia ako táto? Či niektorá iná láska bola by súca vykonať väčšiu vec? Kto chce tu ešte zúfať, miesto aby dúfal a dôveroval? Boh stal sa človekom a za nás ľudí bol pribitý na kríž! Buď nám teda, Pane, milostivý podľa svojho veľkého milosrdenstva, pre ktoré vydal si za nás svojho Syna, aby si splatil dĺžobu za hriechy sveta. — Skrze svoj kríž dal si celému svetu svetlo a spásu. Týmto milosrdenstvom obnovil a oživotvoril si všetko, čo je v nebi a na zemi. Umy ma, Pane, v jeho krvi! Osvieť ma jeho ponížením! Obnov ma jeho zmŕtvychvstaním! — Buď mi milostivý, Pane, ale nie podľa svojho malého milosrdenstva, ktorým oslobodzuješ ľudí od telesných chorôb! Aké veľké je tvoje milosrdenstvo, ktorým odpúšťaš hriechy a vyzdvihuješ ľudí svojou milosťou nad túto zem! Buď mi milostivý, môj Pane, svojim veľkým milosrdenstvom, obráť moje srdce k sebe, aby som oľutoval a oplakal svoje zlé skutky! Ospravedlň a spas ma svojou milosťou! Prel. J. H.

Stvorenie volá, že jeho tvorcom je Boh.

Svätý Augustín.

Hľa, je nebo a zem: volajú, že boly stvorené, lebo podliehajú zmene a striedaniu. Lebo čokoľvek nebolo stvorené a predsa jestvuje, nemá v sebe ničoho, čo

prv nebolo; teda nemá v sebe zmenu ani striedanie. Hlasno tiež volajú, že samy seba neurobili: „Sme tu, lebo sme boli stvorené. Neboly sme teda prv, než sme boli, aby sme mohli seba samých stvoriť.“ A toto ich vyznanie je celkom zrejmé. Ty teda, Pane, si ich stvoril; a ty si krásny, lebo aj ony sú krásne; a ty si dobrý, lebo aj ony sú dobré; a ty si, lebo i ony sú. Nie sú však také krásne ani také dobré, ba ani nie sú také, aký si ty, ich Stvoriteľ. Lebo v porovnaní s tebou nie sú ani krásne ani dobré, ba ani vôbec nie sú. Vieme to, vďaka tebe! I naša vedomosť, keď ju prirovnáme ku tvojej, je nevedomosť. Prel. J. H.

Vedec sa modlí.

James Clerk Maxwell.

Všemohúci Bože, ktorý si stvoril človeka na svoj obraz a dal si mu oživotvorujúcu dušu, aby ňa hľadal a aby panoval nad tvojimi tvormi, nauč nás tak skúmať diela svojich rúk, aby sme si podmanili zem vo svoj prospech a aby sme sily svojho rozumu vyčerpali vo tvojej službe. Nech prijímame tvoje sväté slovo tak, aby sme verili v toho, ktorého si poslal, aby nám sprostredkoval vedu spásy a odpustenia našich hriechov. A preto všetko, čo žiadame, prosíme v mene toho istého Ježiša Krista, nášho Pána.

Prel. J. H.

ŽIVOT.

Duchovný vodca.

Duše, čo túžia po hlbšom duchovnom živote, neraz hľadajú človeka, ktorý by im v tom pomáhal. Zvolia si duchovného vodcu — spovedníka alebo iného kňaza, — s ktorým sa radiá o veciach, ktoré samy nevedia rozriešiť. Ale tu si dobre načim uvedomiť, že aj v tomto prípade vlastným vodcom duše ostáva Kristus, ktorý povedal, že je cesta, vedúca do života. On svojou náukou, svojou milosťou a príkladom je najpovolanejší vodca duše na ceste k Bohu. A kňaz v úlohe vodcu duše nemôže nič vykonať, ako duši ukázať najpriamejšiu cestu ku Kristu a naučiť ju vrúcnu láskou milovať Krista. Duchovný vodca musí teda presvedčiť dušu, že v Kristu nájde všetko, a pomôcť jej odstrániť prekážky, čo stoja v ceste pri hľadaní Krista. Z toho potom vyplýva, že čím je duša bližšie pri Kristu, tým menej roboty má jej ľudský vodca, jeho poslanie končí, pomaly musí ustúpiť do pozadia. Duchovný vodca, keď už hádam odstránil všetky prekážky nasledovania Krista, nesmie byť pre-

kážkou on sám. Jeho úloha nespočíva v tom, aby dušu priputnal k sebe, ale len ku Kristu. Preto nábožné duše musia vidieť v duchovnom vodcovi pomocníka, ktorý ich napomína, povzbudzuje, prípadne aj pokarhá, a nič inšie. Duchovný vodca je len dočasný nástroj milosti, čím menej ho duša bude potrebovať, tým bude lepšie. Ten nástroj musí dušu úzko priputnať ku Kristu, a keď to dokáže, potom duša nebude nariekať pri odchode svojho duchovného vodcu na iné účinkovisko.

Kňaz teda nie je mojím duchovným vodcom vtedy, keď s ním vo spovednici alebo kdekoľvek inde hodinu rozprávam, lež vtedy, keď pri spytovaní svedomia môžem si priznať, že ma bližšie priviedol k milovaniu Krista, jeho zákonov, jeho Cirkvi. Keď toto nedokázal, chyba je na jednej alebo na druhej strane, a je najlepšie, keď si nájdem iného vodcu duše. Nehľadáme vodcu duše preto, aby sme ho našli a mali, lež preto, aby nám pomohol dostať sa ku Kristu, ktorý je cesta k Bohu. Müller.

Ludia neutrálni.

Je to zvláštny druh ľudských bytostí, v ktorých sa vyznajú zas len bytosti im podobné, totiž ľudia neutrálni. Čo je človek neutrálny? Gramatikár by povedal, že nie je to ani žena, ani muž, ale dieťa. To je, hľadám, najpodarenejšia odpoveď, lebo dieťa pre nezrelosť rozumu nevie sa dokonale rozhodnúť, a neutrálnym ľudom, vari, tiež chýba primeraná dávka rozumu, preto sa nepriklonia ani k praviciarom, ani k ľavičiarom. To teda s hľadiska gramatického. S hľadiska spoločenského je to celkom ináč. Neutrálny človek tvrdí, že je najinteligentnejší, najprezieravejší, najskúsenejší, preto v spoločenskom živote neprikloní sa k nijakej strane, nesúhlasí s nijakou vládou, ba niekedy nehlasí sa k nijakému národu, lebo podľa úsudku jeho rozumu toto všetko je zlé, alebo aspoň nedokonalé. Žije v ústraní, všetko len odsudzuje, v duchu na všetko nadáva a čaká, kedy príde taká reforma, ktorá všetko odstráni, a jeho, muža neutrálneho, postaví na čelo nového hnutia, ktoré musí byť už dobré.

V živote totiž vidíme, že len tí ľudia sa vyhlásili za neutrálnych, ktorých vyššia moc z akýchkoľvek príčin zahнала do kúta, v ktorom robia politiku neutrálov čiže farizejov. Tí zvyčajne stoja na čele úradu šuškanej propagandy. S mravného hľadiska je to podliactvo, lebo, keď sa mi krivdí, to ešte neznamená, že ja mám právo krivdiť nielen jednotlivcovi, lež celej spoločnosti, a veru, rozširovanie vymyslených chýb

alebo zväčšovanie skutočných spoločnosti škodí. Katolík na dosiahnutie práv má iné prostriedky ako obmedzenú neutralnosť. Takáto neutralita nie je nič inšie, ako zbabelosť, slabosť vôle tam, kde človek má ukázať silu a veľkodušnosť. Tak vyzerá neutrálny človek navonok; čo je v duši, to vie iba on sám a jeho priatelia v neutralite. Ale že je to bytosť spoločnosti málo osožná, je isté.

Máme však neutrálov aj v náboženskom živote. Náboženský neutrál je monštrum, ktoré sa nedá definiť, lebo každý osve je bytosť sama pre seba, ktorú dokonale pozná zas len on sám, preto len on sám vie, čo je a ako by sa mal menovať. Len z účinkov vidíme, že je to človek pokojamilovný, do ničoho sa nepletie, je rád, že je rád, nuž z božieho milosrdenstva dýcha vzduch a lepší na svoju kostru tuk a mäso tak, ako to súčasné pomery dovoľia. Keď sa ráno pomodlí, je dobre, keď sa nepomodlí, aj tak je dobre. Ci deti chodia do dobrej alebo do zlej spoločnosti, na tom mu nezáleží. Keď jeho rodina v nedeľu ide do kostola, nuž ide, keď nejde, tak nejde. Zariadil si prepychový byt, ale nikto nevie, z akých prostriedkov; keď na to prídu, zaplatí, keď neprídu, nič sa nestane, svedomie nič mu nevyčíta. Príde Veľká noc; keď sa mu „podarí“, tak pristúpi ku svätým sviatostiam, keď nie, spokojne si to odloží na druhý rok, s druhého na tretí, s tretieho na štvrtý, až napokon zabudne, že katolíci sa na Veľkú noc sponedajú. A vezmite si ktorýkoľvek náboženský alebo cirkevný predpis, neutrálny katolík na všetko prikyvuje hlavou, a keď sa niektorý predpis zachová, prikyvne druhý raz, keď nie, prikyvne zas. Myslí si, že svet ostane i tak, či sa to zachová, či nie. Nájdu sa aj takí, čo vravia: Keď to nevykonáme my, vykonajú to iní, keď to nebudeme mať my, katolíci, budú to mať luteráni, hlavná vec je, že to niekto bude mať. Ťažko je opísať, čo všetko koná alebo nekoná taký neutrálny katolík, ale jedno je isté: Keby prišiel taký režim, ktorý by nalepil na jeho kostru aspoň päťdesiat kg tuku a pre jeho buclatú kostru daroval domy, majetky a peniaze, náš neutrál bol by súci vyhlásiť, že biele je čierne, že deň je noc, lebo pre neho je to jedno, svojim tvrdením svet by nepreináčil.

Jednako je zaujímavé, že neutrálni katolíci napr. v spoločnosti kňazov chvália Cirkev, pochvália aj prácu kňaza, a v spoločnosti Cirkvi neprajných ľudí tých istých kňazov posielajú na dno pekla a vedia sa čudovať, ako je to možné, že sa nám ešte dnes Cirkev mieša do verejného života atď. To sú ľudia bez vnútorného hlbokého presvedčenia, ľudia prázdni, necharakterní. Neutrálni katolíci sú ľudia malej intelligen-

cie, slabej vôle a ešte slabšej viery, preto nevedia, čo sú a čím by mali byť. Müller.

Apoštolát príkladu.

Čítam práve životopis svätej Kataríny Sienskej. Človek ľudsky nevie pochopiť, čo všetko vedela vykonať obyčajná, neškolená mniška z tretej rehole svätého Dominika. Dnes by sme povedali, že bola veľkou apoštolkou. Ale apoštolát tej svätice nevidím v tom, že modlitbou vyprosovala zdravie chorým, pokrm lačným, útechu zarmúteným, že presvedčila námestníka Kristovho o potrebe vrátiť sa z Avignonu do Ríma. Svätá Katarína Sienská najväčší apoštolát vykonala príkladným životom. Nikto jej nemohol odporovať, nikto ju nemohol podozrievať zo sebeckých úmyslov, lebo osobným, svätým životom vedela presvedčiť každého o svojom programe: konať všetko s Kristom a v Kristu pre Boha. Hej, aj dnes potrebujeme takýchto apoštolov. Svätci, plniac príkaz božej lásky, boli príkladom všetkým, s ktorými žili, ktorí ich videli a počúvali. Boli preniknutí Bohom, preto ich príklad mal božiu moc. Ich pohľad, ich slovo a skutok strašne účinkovali na hriech a na celý svet. Hriešnici sa kajali, neznabohovia sa obracali, a ti, čo zúrili proti Cirkvi, pod ich vplyvom krotili. Keď čítame životopis ktoréhokoľvek svätca, vidíme, že bol apoštolom, keď nie kázňami, tak iste príkladom. Ich život podobal sa mocnému slovu, pred ktorým nikto sa nemohol ukryť, aby ho nepočul, bolo to slovo, ktoré účinkovalo aj na tých najzatvrdlivejších. Ich svätý život so všetkými podrobnosťami obracal duše, lebo to bol opakovaný Kristov život. V nich Kristus znovu žil príkladom na spasenie mnohých. Buďme apoštolmi príkladu. Tento apoštolát dnes je veľmi potrebný.

Müller.

Úbohá matka.

Cestujem rýchlikom tretej triedy. V našom kupé pri okne sedí staršia slečna. Spolucestujúci si všimli, že pri nohách má malú debničku, na ktorú sa často diva, ohmatáva ju rukami a pod. Nikto netušil, čo by v nej mohlo byť, lebo nadpis na debničke prezradzoval, že bolo v nej kedysi naše trenčianske droždie, a to si, hádam, nezaslúži až takej pozornosti. Medzi rečou sme sa dozvedeli, že tá slečna je kandidátkou profesúry, ktorá v budúcnosti má učiť zemepis a prírodopis. S cestujúcim kolegom rozpriadla rozhovor o zvieratách, najmä o psoch. Keď už sme sa v kupé akosi poznali, tu kandidátka prírodopisu zdvihne debničku, jemne, tichúčko ju otvorí, a z debničky na

droždie vylezie vám krásne šteňa. Čo bolo potom, to sa nedá opísať; mal som dojem, že tá suchopárna profesorka chce zasvätiť psíkovi celý svoj život. Aké tituly, aké hladkanie a mazlenie! V tom vkročí do kupé pán a prosí o miesto pre matku, ktorá cestovala so štvortýždňovým dieťaťom. Cestovala z Maďarska, sťahovali sa, už štyri hodiny stála s dieťaťom na chodbe, lebo vlak bol nabitý. Hneď sme ponúkli matke miesto, ale milá profesorka s drahým šteňom nechcela sa ani hnúť. Tak sa vám pozrela na tú matku, ako na nepriateľa jej drahého psíka. Úbohá mamička! Videl som, že sotva dýcha, a pritom sa usmieva na drahý poklad, ktorý drží na zoslabených rukách, ale drží pevne, lebo je to jej dieťa. A pre tú mladú matku nebolo miesta vo vlaku. To už každého dopálilo a milaj profesorka nepriamo sa dalo vycítiť, aby so šteňom vyšla na chodbu, lebo ináč nebolo možno ošetriť dieťa a v úzkosti pomôcť matke. Nerada, ale vyšla so psíkom na chodbu.

V najbližšej zástavke vystúpil pán kolega našej profesorky, ktorá mu odovzdala psíka so slovami: Dávaj mu zemičky s mliečkom, aby bol buclatý a veľký, keď ho navštívim. Na to netreba poznámky! Čo by na to vravela matka, ktorá sa mi sťažovala, že už tri mesiace s deťmi nejedla chleba? Hej, sú aj dnes ľudia bez citu, bez lásky k ľuďom, preto svoje srdce venujú nerozumným zverom.

Müller.

Svedectvo krvi.

Najdrahšie svedectvo na zemi je to, ktoré sa zaplatí krvou. Je to istotne pre ten úzky vzťah kolujucej krvi s iným pohybom, vo svojej podstate vyšším, ktorý voláme životom. Tento vyšší pohyb je v podmienenej závislosti od nižšieho: kolovanie krvi je nevyhnutným predpokladom života. Život je v rade prirodzených hodnôt, ktorými nás Stvoriteľ obohatil, darom najvyšším. Preto dobrovoľné vyliatie krvi, alebo ako pravíme svedectvo krvi, značí zrieknuť sa toho, čo biblicky voláme „spiraculum vitae“, dychom života. Vyliatie krvi ďalej značí zničenie ľudskej bytosti, rozklad organizmu na hŕstku neživých chemických prvkov, ktorým chýba práve tak princíp života, ako napr.: kyslíku, dusíku, vodíku, unikajúceho v laboratóriu zo skúmavky. Strach pred týmto hmotným zánikom — keďže korení v samej prirodzenosti ľudskej — je tak dravo živelným a nezvládateľným, že zachytí skoro každého človeka: hrdinu aj slabocha.

Vlast' požaduje vo vojne od vojaka svedectvo krvi. Cirkev rozkazuje katolíkovi v čase prenasledovania

vydať svedectvo krvi, keď ide o to voliť medzi zaprením viery alebo smrťou. A toto druhé svedectvo je v každom ohľade vyššie ako prvé.

Nie všetci, čo bojujú za vlasť — a to i vo spravodlivej a obrannej vojne — bojujú dobrovoľne. Sebcov napr. vlasť donúti, aby vydali svedectvo krvi pre vyššie záujmy celku. A štát ako dokonalá spoločnosť má prirodzené právo i na takéto donucovanie. Takýmto vojakom však potom nepatria ani zásluhy ani názov pravého hrdinstva. No celkom ináč je to v druhej dokonalej spoločnosti, v Cirkvi. Tu pri vydávaní svedectva krvi za Krista sa musí každý svedok 1. sám, 2. celkom dobrovoľne, 3. bez nádeje na prirodzené výhody, 4. často uprostred vábivých zvodov prenasledovateľov rozhodnúť pre celkom istý ortel smrti, pre skutočnosť: prestať existovať na zemi. Preto svedectvo krvi z lásky k Bohu za jeho pravdu je najvyšší pojem hrdinstva, lebo dobrovoľnosť pri podstúpení smrti je tu zaručená v takej miere, ako azda nikde inde.

Naša matka Cirkev na milióny počíta takýchto hrdinských synov a takéto hrdinské dcéry. Má ich stále; od svätého Štefana, prvého mučeníka, až po obeť krvavej boľševickej revolúcie v Španielsku r. 1936 a až po denné prenasledovanie vyznavačov Kristových, ktoré uskutočňujú moderní nepriatelia Cirkvi veľmi rafinovane a úskočne. Má ich zo všetkých stavovských vrstiev: od pápeža po veriaceho, panovníkov aj poddaných. Hej, veriaci každého veku a stavu, ešte aj deti niže desať rokov, vedeli vydať toto najslávnejšie svedectvo vlastnej krvi. Čo však najviac ozdobuje korunu našich mučeníkov, je to, že ich ani dar nezviedol ani hrozba nesklonila.

Len jeden prípad z hrdinov laického stavu. Pre ríšskeho kancelára Tomáša Morusa, ktorý bol nielen geniálnym štátnikom, ale i znamenitým spisovateľom anglického humanizmu, nebolo zemskej moci, či už brachiálnej alebo morálnej, čo by ho boľa pohla nespeliť vlastným životom jestvovanie večnej Pravdy, ktorá je v Kristu Ježišovi, Pánu našom.

Predpokladom takéhoto hrdinstva je však hlboký základ živej viery, nesklátiteľnej nádeje a praktickej lásky k Bohu. A tí, ktorým budú tieto tri veci denne prežívanou skutočnosťou, môžu čakať, že vo chvíli, keď zmučená Cirkev bude znovu stáť pred modernými cenzurnými typmi Diónokleianovho a Juliánovho, nedopustia sa zbabelosti Petrovej. Len takíto teda budú hodní, ak na to príde, aby ich zdobily odznaky moderného mučeníctva: pištoľa, brovning, guľomet alebo mučenícke nástroje. A oni potom i budú nie menšími hrdinmi ako mučeníci Kolosea, Tarpejskej skaly

a Mamertinskeho väzenia. Z ich krvi vyrastie nový edikt milánsky.

Dobry kresfan musí byť pripravený aj na svedectvo krvi. Najlepšia príprava na toto svedectvo je vytrvalá snaha po intenzívnom duchovnom živote v medziach nášho stavu a povolania. E. Macák, SS.

LITERATÚRA.

MATTHIAS J. SCHEEBEN: *Gesammelte Schriften, Band I: Natur und Gnade*. 3. vyd. *Die Herrlichkeiten der göttlichen Gnade*. 16. vyd. Verlag Herder und Co., Freiburg im Breisgau 1941, str. 268 a 314, broš. RM 10.60, viaz. RM 12.60. Scheebenovo dielo o milosti v súčasnej katolíckej bohovede patrí medzi štúdie najoriginálnejšie a najvecnejšie. Jeho práca je nesmierne dôležitá nielen so stanoviska vieroučného, ale tiež pre dejiny bohovedy 19. storočia. A toto vydanie je preto vzácné, že máme v ňom pôvodný text Scheebenov so všetkými poznámkami, o čo má nehnúce zásluhy prof. Grabmann. Scheeben ponajprv jasne a presne určuje pri každej téze význam slova alebo pojmu príroda-prirodzený, nadpríroda-nadprirodzený. Bez dokonalého pochopenia týchto pojmov nemožno pochopiť podstatu milosti, ktorá prirodzenosť neničí, ale zdokonaľuje. Okrem svätého Písma sú to najmä svätí Otcovia, stredovekí scholastici a bohovedci po tridentskom sneme, ktorí pomáhajú Scheebenovi nájsť hlboký, teologicko-mystický význam milosti pre spásu človeka. Nieto otázky, ktorú by nerozriešil v celkovom pláne vykúpenia, lebo samostatný rozbor o milosti v Scheebenových spisoch nie je oddelený od bohovedy ako systematického celku; preto autor venoval tejto práci veľký úsek svojej životnej činnosti a napísal dielo, ktorým sa zaradil medzi najväčších bohovedcov 19. storočia. Další spis, *Die Herrlichkeiten der göttlichen Gnade*, podľa názoru Scheebenovho je doplnkom predošlej knihy, v ktorom vyzdvihuje prakticky význam milosti v kresťanskom živote. Fakt, že toto dielo dosiahlo 16. vydanie, svedčí o tom, že autor i jednoduchým kresťanom dokonale objasnil význam milosti v jej celej nadzemskej kráse. Vieme, že v duchovnom živote všetko závisí od milosti, a toto mnohí veľmi ťažko chápajú, lebo nepoznajú, čo je milosť sama. Tu Scheeben zostupuje s výšav teologického bádateľa a svoje vznešené pojmy o milosti oblieka do rúcha reči ľudu, aby naučil každého správne hodnotiť božiu milosť, v nej žiť, v nej rásť až do smrti. Toto najnovšie vydanie podáva text, ktorý v štvrtom vydaní zredigoval P. A. Weiss, OP. K obí-

dvom knihám je pripojený vecný aj menný soznam. Nakoľko o Scheebenove spisy na celom svete je veľký záujem, objednajte si toto dielo zavčas, lebo niektoré, aj najnovšie diela sú už rozobraté. Herderove knihy môžete si objednať prostredníctvom našej redakcie. — im.

ANTON KOCH: Homiletisches Handbuch. Zehn Bände in Grossoktav. Erste Abteilung: Homiletisches Quellenwerk. III. Band fünfter Teil: Leben mit Gott; sechster Teil: Das Leben in der Gemeinschaft. Verlag Herder und Com., Freiburg im Breisgau 1941, str. 518, broš. RM 9.20, viaz. RM 11.40. Subskripčná cena na všetkých desať sväzkov broš. RM 7.80, viaz. RM 9.60. Nakladateľstvo Herder dáva nášmu kňazstvu zas nový dar: Desiat'sväzkovú príručku na kázne. Sú to vlastne pramene na kázne, pramene, vari, nevyčerpatelne. Toto dielo nie je len príkladným vzorom mravenčej roboty, vedeckého spracovania najrozmanitejších tém náboženských a praktickej aplikácie zjavených právd v živote kresťana, lež epochálnou homiletickou prácou na viaceré desaťročia, a to po stránke obsahovej aj metodickej. Prezerám tri sväzky tejto príručky a v duchu sa pýtam, kedy my budeme mať také niečo! To nie sú kázne, to sú náčrty, ale také, že z jedného možno vypracovať dve aj tri kázne. Počul som neraz, že mladý kaplán po krátkej kazateľskej činnosti nemá pramene pre svoje reči. Hej, chýbajú pramene, knihy, a to odborné knihy. A Koch nám dáva práve tie pramene. Už letný prehľad diela vás presvedčí, že je to ozajstná homiletická encyklopédia, bohatá na myšlienky a povzbudenia, ktorej poslanie je: povzniesť kazateľstvo a katechézu na takú úroveň, akú si zaslúži hlásanie božieho slova. Každý náčrt tvorí logický aj psychologický celok, hoci obsahovo je taký pestrý, že napohľad by sa zdalo, že vlastný obsah odbočuje od úvodu. Ale nie; autor má na mysli všelijakých poslucháčov, preto v pláne pre každého určuje niečo; len kazateľ musí si vybrať, čo potrebuje pre svoje publikum. V úvode náčrtu postaví do jasného svetla problém, o ktorom bude hovoriť. Každú otázku vysvetľuje z Písma, náukou snemov a pápežov, kde poukáže na bludy a ich praktické následky. Nasleduje náuka svätých Otcov a cirkevných učiteľov, potom náuka kresťanských mystikov a najnovších spisovateľov. Keď si prečítate len túto časť náčrtu, už máte dokonalý obraz o veci, o ktorej je reč. Koch totiž neobchádza ani pohanských spisovateľov a básnikov, ani bludárov, ani najmodernejšie vedecké smery, ktoré zasahujú do náboženstva. Všetko vie vložiť do rámca kázne tak, že vynikne pravda, ktorú objasnil

zjavenou náukou. Potom prikróí k akémusi názornému vysvetľovaniu, kde používa príklady z dejín prvotnej Cirkvi, zo života otcov na púšti, zo života starších i najnovších svätcov a katolíckych veľikášov, príklady zo svetových dejín, z prírodovedy, z techniky, zo športu, slovom zo všetkých odborov ľudského života. Preto vravím, že z jedného náčrtu dá sa vypracovať niekoľko kázni, a kazateľ sa tak skoro nevyčerpá, lebo látka je toľko, že sa nedá skoro vyčerpať. Oltárni bratia a bohoslovci, ktorí ovládajú nemčinu, nájdu v týchto kazateľských prameňoch všetko, čo potrebujú na kázne a na katechézu. Tretí sväzok: *Leben mit Gott a Das Leben in der Gemeinschaft* obsahuje vyše dvesto náčrtov. Pripomením iba nadpisy niektorých: Náboženstvo, viera, nevera, naturalizmus, život z viery, indiferentizmus, povera, naturalizmus, modlitba, pobožnosť, Otčenáš, denné spojenie s Bohom, poslušnosť voči Bohu, hľadanie Boha, cesty k Bohu, odpad od Boha, uctievanie Boha, sľub, svätokrádež, mravnosť, dobro a zlo, desatoro, svedomie, úzkostlivosť, hriech, príležitosť k hriechu, hlavné hriechy, život v rodine, manžel, manželka, voľba povolania, dieťa, rozvod, rodina, náboženská výchova v rodine, rodinné modlitby, povinnosti detí, škola, peniaze, zamestnanie rodičov, sociálne postavenie rodičov, láska k bližnému, ako si pomáhať, pomer jednotlivca k spoločnosti, zlý príklad, apoštolát atď. Na konci diela je vecný soznam, ktorý pomôže nájsť príklady aj z iných náčrtov, kde je reč o príbuznej téme. O ďalších sväzkoch budeme referovať v nasledujúcich číslach Smeru. Dielo netreba odporúčať, lebo svojim náukovým a látkovým bohatstvom odporúča sa samo. Zahraničným kupcom dáva Herder 25% sľavu. Dielo radi vám objednáme. — im.

G. THILS: *Le clergé diocésain*. Éd. Desclée, de Brouwer et Cie, Bruges 1942, str. 142, broš. fr. 17.50. Mnoho sa už napísalo o živote a poslaní kňaza, najmä kňaza, čo žije vo svete. Volajú ho svetským kňazom, pravda, nie preto, že by žil svetsky, lež preto, že nežije ako rehoľný kňaz v kláštore. A vo svete má zvláštne poslanie. V tejto knihe je nakreslený život kňaza podľa života apoštolov, ktorí tiež žili vo svete, a spolu je tu načrtnutá aj činnosť kňaza. Autor rozoberá pojmy „apoštol“, „vyslanec“, a zo svätého Písma ukazuje na to, že poslanie kňaza spočíva v stálom vyobrazení Najsv. Trojice v dušiach, nakoľko apoštol-kňaz stojí pri prameňoch, z ktorých boží život prelieva sa do ľudských sŕdc. Toto poslanie má určité predpoklady, totiž osobnú dokonalosť kňaza, ktorá vyplýva práve z toho, že zastupuje na svete Pána Boha. Kniha je písaná pre bohoslovcov, vhodná pre duchovné uso-

brania. Oltárnym bratom ju odporúčam na rozjímanie. Knihu môžeme vám objednať. — im.

Dr. DENYS GORGE: A l'école de Dom Columba Marmion. Éd. Desclée, de Brouwer, Bruges 1942, str. 179, Fr. 21. V krátkom čase rozšírily sa knihy Dom Marmiona po celom svete, získal si už toľko priateľov, že dnes sa už vraví o jeho duchovnej škole. Neučí nič nové, ale staré pravdy, keď ich sám dokonale prežil, vedel spracovať a tak vysvetliť, že sa staly prijateľné a milé aj modernému človeku. Kardi-nál Mercier napísal, že z každej stránky jeho kníh „stúpa vôňa Písma“. Okrem Evanjelii je to najmä svätý Pavol, ktorý mu pomáha nájsť súlad medzi človekom vo svete a nábožnosťou, medzi životom vnútorným a vonkajšou činnosťou. Je to náuka o duchovnom živote taká, akú poznali prví kresťania z reči svätých apoštolov: jednoduchá, bez všetkého, čo život človeka rozbíja a nesjednocuje. Ale nie každý môže preštudovať všetky spisy Dom Marmiona, preto autor v tejto knihe podáva syntézu všetkých jeho kníh. Dielo vrele odporúčam. — im.

KILIAN BAUMER: Krankenliturgie. Benziger Verlag, Einsiedeln-Köln 1941, str. 741, na bre-viárovom papieri viaz. RM 11.80. Ťažko potešovať tých, ktorých choroba donútila dlhé dni, ba i roky, ležať na posteli a očakávať, čo príde. A jednako aj tí ľudia majú dušu, na ktorú ani v telesných bolestiach nesmú zabudnúť. I tým ide Cirkev svätá v ústrety. V tejto knihe nájdú trpiaci v nemocniciach, v sanatóriách a na frontoch útechu, ktorú môže dať iba Cirkev svätá, v ktorej hovorí Duch boží. Naozaj, Cirkev zasahuje vždy tam, kde ľudský rozum a skúsenosti strácajú akosi význam, lebo sú bezmocné. Keď telesný lekár skončí svoje poslanie, príde Cirkev, aby trpiacemu pomohla. Ako? Prečítajte si túto knižočku, a uvidíte. Život trpiaceho človeka nie je vyňatý z liturgického života Cirkvi. Cez celý rok Cirkev má veľa možností prihovoriť sa k trpiacemu a dať mu odpoveď na otázky, ktoré pokladá za nerozriešiteľné. Táto kniha patrí do nemocníc a všade tam, kde choroba stala sa životnou spoločnicou. — im.

LAMASCH MARGA: Zum Ufer des Glücks. Roman. Verlag Benziger und Co., Einsiedeln-Köln; str. 262. Cena broš. RM 4.40, 5.50 Fr., viaz. RM 5.40, 6.75 Fr. Autorka nás svojím pozorovacím talentom s napnutím vedie cez spletilé sociálne a politické pomery povojnové až po najnovšie časy. Svojou vysokou mravnou hrdosťou poslúži aj ako pedagogické dielo. To cenu románu len zväčšuje. Dielo hodné povšimnuta. — mi.

votnej pôdy, v ktorej budete rásť, silnieť, pre dobro Cirkvi aj národa. A to bude i vaše najväčšie šťastie. Preto v novom školskom roku prijmite S M E R ako svojho najlepšieho priateľa. Vieme dobre, že vaše peňaženky trpia suchotinami, ale čo na tom; Pán Boh je bohatý, on pomôže vám i nám. Dávame vám Smer za najmenší poplatok. Ti, čo si ho nemôžu predplatiť, nech nám smelo napíšu, pošleme im Smer gratis. My nepotrebujeme vaše peniaze, ale vašu dobrú vôľu, vaše čisté srdcia, vaše nadšenie pre Boha, lebo toto všetko už teraz má väčšiu hodnotu, ako milióny. Čítajte Smer, žite so Smerom a získajte pre smeristické hnutie svojich kolegov. Nech nebude na Slovensku ústav, kde by nebolo smeristov. Postarajte sa o to.

Vdp. profesorov a katechétov náboženstva úctivo prosíme, aby upozornili svojich žiakov na náš časopis. Na vaše odporúčanie zadarmo pošleme Smer tým študentom, ktorí majú záujem o naše hnutie a sú chudobní. Podporte nás organizovaním smeristického hnutia na vašom ústave. S vašou láskavou spolupracou rátame.

Ctp. bohoslovci. Viacerí sa pýtajú, či by mohli napísať niečo pre Smer. Pokuste sa, ale hádam bude lepšie, keď dočkáte na žatvu svojich myšlienok, ktoré sa teraz rozvíjajú, ktoré ešte len kvitnú. Odporúčal by som vám niečo iné. V seminároch máte patrologiu; nuž povyberajte zo svätých Otcov také state, ktoré by sme mohli uviesť v rubrikách Do výšav alebo Život, a tie prekladajte. Tam sa vybrúsi váš um, lebo budete nútení hlbšie nazrieť do obsahu, aby ste preložili veci naozaj hodnotné a aktuálne. Prekladáním svätých Otcov priblížite sa tiež k ich duchovnej a teologickej mentalite, a to má veľký význam pre vašu vedeckú kňazskú formáciu. Takéto preklady radi vám uverejníme.

Hromadných odberateľov prosíme, aby nám odpisali, koľko čísel im máme zasielať.

Prvé číslo tohto ročníka už nemáme, na to znovu upozorňujeme tých, čo pýtajú neskoršie všetky čísla. Ak by náhodou niektorí čitatelia nereflektovali na prvé číslo, budeme im povďační, keď ho pošlú, lebo veľa je tých, čo pýtajú toto číslo.

Pre členov SKM a ich spoločné knižnice dávame Smer za tú istú cenu ako študentom.

Dary na študentský tlačový fond: Dr. M. Chladný Hanoš, profesor, Žilina, 160 Ks; Dr. J. Tomanóczy, Sp. Kapitula, 4 Ks; J. Daniš, D. Motešice, 4 Ks; Anton Šoltys, Kvetnica, 4 Ks; Gejza Hartmann, riaditeľ,

Trenčín, 4 Ks; Vladimír Hatiar, Ružomberok, 1350 Ks; Stefan Schimpl, Ružomberok, 13.50 Ks; Jolana Uherková, Trenčín, 13.50 Ks; Elena Šteisová, Trenčín, 13.50 Ks; Št. Pyšný, Vrbové, 3.50 Ks; P. Macko, kaplán, Bánovce n/Bebr., 13.50 Ks; Michal Úradník, farár, Soblahov, 30 Ks; Teodor Škultéty, Sp. Nová Ves, 10 Ks; A. Hrabovec, Veľká Bytča, 3.50 Ks; Št. Mrázková, Trenčín, 3.50 Ks; Juraj Pšenčík, Turč. sv. Martin, 3.50 Ks; Fridrich Zelina, kaplán, Krupina, 13.50 Ks; Viktor Poliak, 7 Ks; Rudolf Medzibrodský, Trenčín, 10 Ks; Rím. kat. farský úrad, Dubodiel, 10 Ks; Ferdinand Frantsik, farár, Trenčín, 40 Ks; Katechéti učňovskej školy v Trenčíne, 50 Ks; Ing. Alexander Vagáč, Trenčín, 34 Ks; Vincent Šinkovits, farár, Gutiše, 14 Ks; Jozef Šrobár, kanonik, Tekovská Nová Ves, 60 Ks; Dr. Pavol Bagin, Trnava, 34 Ks; E. Ferencíková, Bratislava, 40 Ks. **Štedrým darcom a priateľom študentov srdečné Pán Boh zaplať!**

Už vyšlo druhé vydanie knihy
univ. prof. P. R. Garrigou-Lagrangea:

K B O H U.

Máte túto knihu? Nech nechýba
v knižnici ani jedného smeristu.
Nájdete v nej stručne, ale veľmi jasne
a vecne vysvetlený duchovný život,
jeho vzrast v troch obdobiach na zá-
klade životných skúseností najväčších
cirkevných učiteľov a mystikov.

Objednajte si ju v našej edícii.

Cena 16 Ks.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú
trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I.
Müller. Používanie novinových známok povolené
výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový
v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný
pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.